

REDACTIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare nr. 30.
TELEFON Nr. 226.
Borisori nefrancați nu se
primesc.
Manuscrisurile nu se restituie.
Inserate
se primesc la Administrațiunea
Brașov și la următoarele
SINDURILE DE ANUNȚURI:
In Viena la M. Dukas Nachr.,
Nax. Angenfeld & Emerico Le-
mer, Heinrich Schalk, A. Op-
pelek Nachr., Anton Oppalik.
In Budapesta la A. V. Golber-
ger, Ekstein Bernat, Iuliu Le-
opold (VII Erzsébet-környé).
Prețul inserțiilor: o serie
garmond pe o coloană 10 bani
pentru o publicare. Publicări
mai dese după tariful și invo-
lală. — RECLAME pe pagina
8-a o serie 20 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI.

(Număr de Duminică 36.)

Telefon: Nr. 226.

GAZETA apare în fiecare zi

Abonamente pentru Austro-Ungarie:
Pe un an 24 cor., pe șase luni
12 cor., pe trei luni 6 cor.
N-ri de Duminică 4 cor. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-ri de Duminică 8 fr. pe an.
Se primumeră la toate ofi-
ciile poștale din țară și din
afară și la d-nii colectori.

Abonamentul pentru Brașov:
Administrațiunea, Piața mare
târgului Inului Nr. 30. etagiu
I. Pe un an 30 cor., pe șase
luni 10 cor., pe trei luni 5 cor.
Cu dusul acasă: Pe un an 24
cor., pe șase luni 12 cor., pe
trei luni 6 cor. — Un esem-
pliar 10 bani. — Atât abona-
mentele, cât și inserțiunile
sunt a se plăti înainte.

Nr. 195.—Anul LXXI.

Brașov, Vineri 5 (18) Septembrie

1908.

Apponyi și soții la cumetrii germani.

Astăzi se deschide în Berlin con-
ferința interparlamentară de pace ce
se chemarea de a stăruii în intere-
sul păcii dintre popoare, combatând
nedreptățile, volnicile și toate cauzele
nemulțumirii și luând în seut liber-
tatea, independența și drepturile lor.

Intâmplarea a voit ca tocmai pe
ziua de azi să fie fixată pertractarea
înaintea curții cu jurați din Târgu-
Mureșului a procesului nostru de presă,
ce ni-s'a intentat de procuratura de
acolo din cauză că în toamna anului
trecut am reprodus în extras o scri-
soare ce a publicat-o poetul norvegian
Björnsterne Björnson în revista pa-
riziană „Le Courrier Européen”, și
care scrisoare se ocupă de soarta
Slovacilor din Ungaria și îi ia în apă-
rare față cu încercările de maghiari-
zare forțată și de urmările acestora.

Se știe că tot la un congres de
pace interparlamentar, care s'a ținut
înaintea cu vre o doi ani în capitala
Bavariei, s'a întâmplat ca Björnson,
într-o scrisoare adresată președintelui
congresului, să ia pentru întâia oară
în apărare înaintea marelui public eu-
ropean cauza Slovacilor și printr'asta
și a celorlalte naționalități din Un-
garia. „Nu pot lua parte la un con-
gres” — zise între altele marele scri-
tor norvegian — „unde voi întâlni
bărbați ca contele Apponyi, care la
întrunirile de feul acesta face pe ma-
rele amic și apărător al păcii, ear
acasă la el, în Ungaria, se căsnește
zi și noapte să afle tot felul de mi-
jloace de a scurta în libertatea și
drepturile lor pe Slovaci și alte po-
poare nemaghiare, propunând mag-
hiarizarea lor forțată.”

De atunci s'a născut între Björn-
son și Apponyi conflictul, care până
în momentul de față și-a păstrat
caracterul său acut în cestiunea cea
mare umanitară și de dreptate.

La congresul din Berlin, ce s'a
deschis ieri, s'au pregătit de astădată
Croatii să meargă în număr mare în
scop de a apăra acolo față cu Ap-

ponyi și ai săi cauza libertății și
a independenței națiunii croate. Dar
și Românii dela noi și din regatul ve-
cin s'au gândit de cu vreme să nu
lipsească, mai ales după ce s'a auzit
că Apponyi va lua parte cu numă-
roasă suită la congres. Aceștia s'au
temut ca nu cumva, aducându-se în
discuție și cestiunea naționalităților
din Ungaria, să nu fie cine să apere
politica maghiară contra acuzărilor de
felul celei ce-o ridică Björnson. De
aceea s'au hotărât deputații unguri
să ia parte în număr mare la congres.
Ei mai sperază că fiind astfel bine
reprezențați, le vor veni în ajutor și
de astădată, ca la alte ocaziuni, cu-
mătrii germani din împărăție.

Inceputul l'a făcut președintele
comitetului german al conferinței in-
terparlamentare, care a refuzat de a
recunoaște pe Croați ca grup deose-
bit declarând, că ei pot lua parte la
conferință numai după ce vor intra
în grupul unguresc; așa numai vor
putea participa și deputații naționa-
liști, ca deputații unguri. În ședința de
ieri a conferinței a mai comunicat
președintele secției germane Eitkoff,
că Croatia i-au adresat un răspuns
„cărui nu-i poate da cetire, având
un cuprins, prin care se insultă gu-
vernul maghiar.”

Croatii s'au adresat și lui Björn-
son, rugându-l să ia parte la confe-
rința și să le vină în ajutor. Poetul
le-a răspuns însă că, nefiind deputat,
nu poate apare la congresul interpar-
lamentar și „deci nu va avea ocaziu-
nea de a putea saluta la Berlin pe
contele Apponyi și pe ceilalți asupri-
tori ai naționalităților.”

„Mi pare rău”, adause Björnson
„dar fiți încredințați că acei po-
liticieni n'au simpatii în Europa, nici
un iubitor de pace nu ține cu ei, și
„mai cu samă nici un German.”

Afirmarea din urmă a lui Björn-
son e prea cutezată și nu corespunde
cu trecutul. Se va vedea acuma dacă
d'alde Apponyi mai sunt ori nu sprî-
jiniți de vechii lor cumătrii germani.

Procesul de presă ce s'a inten-

tat ziarului nostru din simpla cauză,
că fără de nici un comentariu, în mod
cu totul obiectiv, am reprodus ceea
ce a scris și a împărțit Björnson
revistei franceze despre asuprirea ce o
suferă Slovacii din Ungaria, acest proces
care de sigur ne va aduce o nouă con-
damnare, zicem, numai la aceea nu va
contribui ca guvernul unguri să-și
recâștige simpatiile ce le-au pierdut
fără îndoială la națiunile culte din
Europa.

Cu ajutorul formalităților obici-
nuite, apoi a cumetrii germane și
printr-o reprezentare artificială, care
și la conferința interparlamentară va
face ca minoritatea să covârșască pe
adevărații reprezentanți ai majorității
poporațiunii Ungariei, Apponyi și soții
se vor mai putea ținea câțva timp la
suprafață, dar numai spre a se cu-
funda apoi și mai cumplit în nimici-
nia lor.

Pentru fondul jubilar al »Gazetei«.

Dela comitetul aranjator al pe-
trecerei din Mociu (comit. Clujului) ce
s'a dat la 23 Aug. st. n. în favorul
fondului ziaristilor români, am pri-
mit prin d-l Liviu Dan, candidat de
advocat, venitul curat în sumă de
coroane 55 (cincizeci și cinci).
(A se vedea raportul apărut în
nr. 192 al „Gaz. Trans” dela 2/15
Sept. 1908).

A mai contribuit:

D-l Dr. Dionisie Roman, avocat
în Mediaș 10 (zece) coroane;

D-l Iosif Gombos, preot 2 (doue)
coroane;

București. 23 Aug. st. v. 1908.
Pe lângă călduroasele mele felicitări
vă trimit 40 (patruzeci) coroane,
pentru fondul jubilar. Gr. Angelo.

Râmnicu-Vâlcea. 14 Sept. n. 1908.
Ca fiu al națiunii române trimit și
eu pentru fondul jubilar al „Gazetei”
2 (doue) coroane. Dumnezeu să vă
țină încă mulți ani fericiți ca să mai
puteți lupta ca și până acuma pen-
tru sfânta noastră cauză.

Nicolae Moisiu.

Revista politică.

Peste câteva zile se va întruni
din nou dieta ungară. În prima sa
ședință din 23 Septembrie dieta va
procede la alegerea membrilor dele-
gațiunilor, cari vor fi convocate, între
7 și 10 Octombrie n. Se spune că în
prima sau a doua ședință a dietei mi-
nistrul Wekerle va prezenta dietei
proiectul de budget, iar ministrul An-
drassy proiectul reformei electorale

Pe când socialiștii se pregătesc
să facă din privilegiul deschiderii die-
tei mari manifestațiuni în favorul vo-
tului universal — în tabăra maghiară
domnesc încă diferite neînțelegeri.
Ministrului Andrassy, care vrea să îm-
preune toate partidele coaliției într'un
singur partid, cu ajutorul căruia să
treacă prin dietă reforma electorală,
nu i-a succes până acum să atragă
pe partea sa și pe membrii partidului
poporal, cari s'au declarat în contra
votului plural. Se zice că până acuma
s'au înțeles numai koșutiștii și membrii
partidului constituțional, ca să meargă
mână în mână în vederea proiectului
reforme electorale.

Prin urmare se pot prevedea
lupte îndârjite în viitorul apropiat, cari
pot să rupă capul actualului guvern.

Deputații naționaliști continuă cu
adunările populare românești, deși
nu în toate părțile cum ar fi de dorit.
Duminică trecută s'a ținut în Făgă-
raș o mare întrunire, la care a luat
cuvântul pe lângă alții și deputatul
Dr. Vlad. Adunarea a votat încredere
clubului naționalist și a pretins intro-
ducerea cât mai grabnică a votului
universal secret și pe comune.

În congregația de toamnă a co-
mitatului Timiș, care s'a ținut în 15
l. c., ajungând în desbatere și pro-

FOILETONUL »GAZ. TRANS.«

Amintiri din trecutul meu.

Sunt născut în Mediaș, tatăl meu era
dascăl unit, avea leafă de 50 fl. m. c. din
fondul religiosar dela Blaș, — așa cânta
de frumos, de părea, că: să-l tot ascuți.
— Mama mea Ioana, era fata popii din
Copșa-mică Teodor Popovici: era o muere
bună, Dumnezeu să o ierte, că dela ea
am învățat prima podobie dela glasul
întălelea, »Prea lăudaților mucenici«.
— Amândoi părinții mei, erau binecuvântați
de Dumnezeu. Tot cam la doi ani, aveam o
nouă bucurie la casă, până când ne-am
pomenit 9 bucurii, adică: 9 copii toți să-
nătoși ca mărul, ceea ce în adevăr corespun-
dea cu zisa unui popă săsesc: »Ein jedes
gesunde Kind ist eine Gottesgabe«.

Pe la anul 1837, a început tatăl meu
a mă învăța la carte din bucovină, — mă
spăriasem prima dată, cugetând că: numai
glumește, când îmi zicea să zic: az, buche,
vede, glagol, dobre, naș, mizlete, și cuge-
tam, ce minune de vorbe să fie acelea, —
dar în decursul anului, învățasem a slo-
veni, iar pela anul 1839 știam să cetesc,
să scriu, ba știam să spun și Apostolul în
biserica. La anul 1841 m'a dus la școală
în Ibașfalău, — profesor era un anumit
»Dombic, el locuia tot în școala în care
învățam. Școlarii cei de român, pe rând

mergeam dimineața de li curățam cismele
și măturam în casă.

Ibașfalău pe atunci, era un orașel
pur armenesc, vorbeau numai armeneste.
— Învățasem și eu, a numără până la
zece, adică: meg, ergus, ireg, cioars, hinc,
veți, oachtă, innă, dasă, — așa fi învățat și
mai mult, dar numai din Octombrie, până
în Aprilie, m'am procopsit acolo, când mer-
gând pe feriele (vacanțele) Paștilor acasă,
nu a mai avut tatăl meu moduri și puțință
să mă mai ducă, pentru că: nu am voit să
mai merg odată cu capul, măcar mi-a fost
dat la bătaie, de vedeam tot stele verzi.
Și îmi mergea și mai prost, de nu între-
veneala buna mea mamă zicându-i: »nu!
mai bate dascăle pe bietul Toderică; că
el zice să-l duci la Blaș, că: acolo sunt
tot copii de român, și acolo vede și pe
Vlădica, ce fel de om este«.

În anul 1842 în Octombrie, tata m'a
dus la Blaș, am fost primit în a doua clasă
normală. Bucuria mea văzându-mă numai
între Români, acolo tot la cinci zile căpă-
tam o tablă de tipău, mai căpătam și fer-
tură din resturi dela seminarul teologilor,
precum și din restul servitorilor din curtea
Vlădicului. Trebuia numai să merg cu o
oală și aceea îmi lipsea. Mă duc să-mi cum-
păr una, dar nu aveam decât un singur
creițar și pe oală îmi cerea trei, dar nero-
cul meu, dau de una, care avea o mică
găurice chiar pe la mijloc, și aceea am
căpătat-o pentru creițarul meu. Dacă se

întâmpla, să treacă zama peste găurice, o
astupam cu degetul până acasă și așa m'am
folosit cu ea încă trei ani cât am stat în
Blaș. Așa trăiam noi în Blaș și eram mul-
țumiți.

La primul examen, am fost, *primus*
eminens. În anul 1843 am fost primit în
clasa a treia, în 44 în a patra, și am reu-
șit ca: *Eminens primus*; — Nu-l mai uit
traiul din Blaș. — Vara umblam desculț,
era fie care înbrăcat cum îi era portul pe
acasă, nu erau toți domnișori, după cum
sunt cei din veacul de acum. — Răul
cel mai mare era că: eram prea mulți
încartirăți la un loc, lipsea curățenia, din
care causă rîia se ținea lanț de școlari. —
Când mă făcusem și eu nemeș (așa să nu
măiu cei ce erau riuși), un conșcolar nu-
mit I. Flaișer din Racovița, — fiei țărana
ușoară, că de mult a murit, — când a în-
trat profesorul în școală, zice profesorului:
»rogo Domine professor! Teodorus Borza
habet scabiam«. Pe dată am fost eliminat
din școală, dar în răstimp de o săptămână
o babă bătrână spălându-mă cu zamă de
spân, ce mă ustura al dracului, am fost
vindecat și am continuat prelegerile.

Având testimoniu per eminentiam,
mi s'a conferit un stipendiu de 60 fl. m. c.
din fundațiunea Romonțiană și în 1845
am trecut la Sibiu în clasa V-a. Profesor
era un preot cath. Ignățiu Pittner, un om
blând, era din munții apuseni și vorbea
românește ca un Român. Eu nu știam nici

nemțește, nici ungurește și el avea bună-
voință a-mi explica și românește și în fine
cu chiu cu vai, am reușit tot cu eminentă.
Cu plăcere îmi aduc aminte, când după
examen să cetiau clasificările și se premiau
studenții, atunci venea acolo general-coman-
dantul, o mulțime de notabilități și mu-
zica militară și când a strigat d-l profesor:
»Borza Teodorus, *eminens ex omnibus, ac-
cedat ad premium*« — când am pășit în
mijlocul sălei, așa cum eram un titirez
micuț îmbrăcat cu o țintrică neagră cam
slăbuță, când mi s'a conferit premiul (a
zăsłotarto) și muzica a început a intona
Tușul Iudatinat, s'a produs în sală o mare
ilaritate și un ris teribil.

În anul 1846 am trecut în clasa a
6-a, profesorul Pittner încă a trecut cu
noi. El acum mă luase la sine, și prestam
unele servicii și aveam cuartirul gratuit
și mâncare în abundență și din clasa aceasta
am eșit bine.

În anul 1847 am trecut în clasa 7-a
profesor era un săcuț cu numele Benedek
Era un om strict, dar foarte afabil cu stu-
denții cei diligenți. Odată însă ne-a dat
să scriem, fiecare câte o epistolă latinește,
fie la părinți, frați, surori sau amici tot
idem. Când erau toate isprăvite și puse pe
masa profesorului, le cetea pe fiecare în
auzul tuturor și își făcea observările. Când
a venit rândul la a mea și începe a ceti:
»Dilectissime Amice! Reminiscens tempo-
ris praeteriti, maxima amicitia vixisse, venio

punerea pentru a se urca cu un jumătate procent darea comitatensă suplimentară, în urma purtării bărbătești a Românilor ea a căzut. Ori cât s'au zvârcolit șovinștii, majoritatea de 2/3 n'au putut-o obține. O propunere de a se vota diferite ajutoare spre scopuri culturale maghiare de asemenea a fost respinsă.

*

Astăzi se deschide în Berlin conferența interparlamentară de pace, la care sunt reprezentate prin numeroși delegați toate statele din Europa precum și Statele-Unite și Japonia. Deputații maghiari au plecat în mare număr la conferență în frunte cu ministrul Apponyi, ca să se aplece în contra eventualelor atacuri ce s'ar aduce politice maghiare din partea deputaților croați și naționaliști. La această conferență vor participa și vreo 15 deputați croați, cari au de gând să aducă în desbatere conflictul ce s'a ivit între Ungaria și Croația. Afară de aceasta nu este eschisă posibilitatea, ca să vină în discuție și persecuțiunile, cărora sunt espuse naționalitățile din Ungaria. Tuturor ziarelor mai mari din Germania cât și membrilor conferenței interparlamentare li-s'a trimis o statistică a pedepselor, pe cari curțile cu jurați din Ungaria le-au croit sub guvernul coaliției în timp de doi ani pentru delictul „agitatiei” reprezentanților naționalităților din Ungaria. Din această statistică elocventă, bazată pe cifre reci, reiese că sub oblăduirea guvernului coaliționist s'au dictat pedepse de peste 180 ani închisoare și amendele în bani de aproape 100,000 cor. La cetirea acestor pedepse horrende poate se va găsi vreunul dintre cei 800 membrii ai conferenței, care să întrebe pe ministrul Apponyi, cum stăm cu marea libertate din Ungaria, atât de mult buciurnată de presa maghiară șovinistă?

La conferența din Berlin iau parte și mai mulți deputați din România. „Tribuna” din Arad a adus zilele aceste știrea, că la desbaterile conferenței interparlamentare vor lua parte și deputații Polit. Dr. St. C. Pop și C. Brediceanu. Dintre deputații români bucovineni și-a anunțat participarea dep. Dr. bar. de *Hor-musachi*.

*

Alaltăeri s'a deschis în Carlovăț congresul bisericei sârbești prin comisarul regesc, ministrul de justiție Günther, care a dat cetire rescriptului prealalt, prin care se aduce la cunoștința congresului că Maj. Sa nu

Te certiozem facere etc. etc. etc. când era pe gata, strigă: »bravo Borza, tua epistola est valde bona.«

Când să apropie spre capăt semestrul al 2-lea, din cauza că începuse revoluția, am fost demisi mai timpuriu ca de obicei, s'au curmat prelegerile, risipindu-se toți cari în cătrău. Eu însă am rămas la profesorul meu, până când revoluțiunea era în tojil ei. Atunci profesorul s'a dus din Sibiu, iar eu am trecut în cuartir la *Comitetul de pacificațiune al națiunii române*, ce să formase atunci în Sibiu, unde prestam unele servicii. — În comitetul acela erau membrii: S. Bărnăușiu, A. T. Laurianu, T. Cipariu, Florian Aron, N. Bălășescu, Ioan Maioreșcu etc. Maioreșcu avea obiceiul, când să apropia 12 oare, să mi strige: »D'apoi cum e Ciorbagiu-pașa, nu mai vine nimica pe masă?«

Aici mergeau toate bine, toți visam la un viitor strălucit, iar când în bătaia dela Sibiu și Ocna-Sibiiului, a fost respinsă armata maghiară, cugetam, că acum: »*finis revolutionis hungaricae*«. — De aceea armata din Sibiu, a fost distribuită pe câmpul de bătae, rămânând în loc numai vreo câteva companii de muscali și garda orășenească, constătătoare tot numai din Sași.

Nu a trecut mult și soseau zi de zi știri despre învingerile lui Bem și cumcă ar fi luat direcțiunea spre Sibiu. — Numai odată în'to zi veni știrea, ca un trăsnet: *Bem e în Mediaș!*

a aprobat alegerea episcopului Zmejanovici de patriarh al Sârbilor. Totodată congresul e invitat în termin de trei zile să procedă la alegerea noului patriarh. Se crede, că astăzi se va face alegerea.

După știrile mai nouă candidatul guvernului, episcopul Bogdanovici, nu va fi ales. În cazul acesta, spun unele foi, poate să urmeze o crasă în guvern, deoarece ministrul Wekerle să-și fi dat Maj. Sale cuvântul, că congresul va alege cu siguranță pe episcopul Bogdanovici.

*

După știrile sosite din Constantinopol, câțiva ambasadori au intervenit spre a aplana un conflict dintre Turcia și Bulgaria, izbucnit în urma neinvitării agentului bulgar Geșov la prânzul dat săptămâna trecută de ministrul de externe al Turciei. Excluderea asta e considerată ca o demonstrație, prin care Turcia voia să accentueze relațiile de vasalitate ale Bulgariei față de Turcia. În urma acestei întâmplări însărcinatul de afaceri bulgar trimis Porții o notă energică, arătând că agentul Bulgariei a luat totdeauna parte la prânzurile diplomatice dela Yldiz-Kiosk și că Bulgaria, ca stat independent, a semnat prin reprezentanții ei, actele conferinței dela Haga. După știrile mai nouă se crede, că incidentul se va aplana în curând de oarece majoritatea fruntașilor tinerilor turci nu aprobă procederea Porții.

*

Prin acordarea constituției Turcia a intrat în rândul statelor constituționale, care caută acum să strângă tot mai mult legăturile diplomatice cu statele europene. O dovadă despre aceasta ne dă telegrama, ce a adresat-o zilele trecute regele Angliei Sultanului cu prilejul zilei sale natale. Iată ce a telegrafiat regele Eduard:

„Cu ocazia zilei de naștere a Majestății Voastre, o rog să primească sincerele mele felicitări pentru prima aniversare ce o serbează dela restabilirea Constituției. Totul lasă de sperat, că cu un prim-ministru luminat și eminent, *imperiu otoman nu poate decât să prospereze*, iar numele Majestății Voastre va fi de azi înainte celebru în întreg universul“.

Naum pașa, noul ambasador al Turciei la Paris, a remis Marți președintelui Fallières scrisorile sale de acreditare. Naum pașa a declarat, că pune cea mai mare grijă pentru a strânge și mai mult relațiunile dintre Franța și Turcia, făcându-le cât mai

Era Duminecă z' frumoasă de primăvară și vine la mine studentul N. Stoia, el era din Veștem, amândoi am pornit spre Șura mare, era cam pela 2 oare după prânzi. — Muscalii ce să aflau în Sibiu, cu vreo câteva tunuri erau postați în ordine de bătae, garda orășenească nu a participat la bătae, o mulțime de oameni veneau de cătră Șura mare, bărbați, femei cu copii în brațe veneau înspăimântați, strigând: »Ungurii vin în urma noastră«.

Nu am mai zăbovit, m'am reîntors în mare grabă, și când am ajuns în strada urezului am intrat la buartirul D. Cipariu — acolo erau toți membrii Comitetului la olaltă. — Eu cu degrabă le-am z'is: Domnilor, nu e glumă, în curând Ungurii sunt aici — dar D. Maioreșcu îmi replică: »Așa ești de fricos Ciorbagiu pașa? Dar pe dată o detunătură de tun s'gduide fereștrile, ca și când ar fi căzut o bombă în mijlocul casei. Toți pe întrecute au eșit. D. Cipariu îmi pune în mână o straiță, în-cuie ușa și pornim în bubiutul tunurilor prin piața cea mare, luând direcțiunea spre Rășinari.

Chiar pe inserate, am ajuns la popa Sava Popovici — și acolo erau îngrajați și erau ocupați cu ascunderea obiectelor mai de valoare. Pe la 9 oare vine un Român anunțând că: Ungurii au ocupat Sibiuul. Sunetul tunurilor încă încetase, — mare era spaima tuturor. — Dimineața a fost angajat un conducător cu 40 de sloți

cordiale, căci a găsit în Franța un călduros ecou și simpatii entuziaste la alcătuirea noului regim. Președintele republicei a răspuns spunând, că *noul regim constituțional din Turcia nu poate decât să strângă și mai mult simpatiiile seculare dintre cele două țări*. A terminat dorind desvoltarea noilor instituțiuni politice din Turcia și fericirea Sultanului.

Manevrele cele mari în Vesprim.

Martii în 15 Septemvrie n. *Majestatea Sa* a sosit conform programului în Vesprim, unde va avea reședința sa în decursul marilor manevre. Archiducele *Francisc Ferdinand* împreună cu șeful statului major general Conrad de *Hoetzen-dorf* s'a întâlnit cu monarhul în drum și l'au însoțit la intrarea sa în oraș. În Vesprim așteptau archiducii *Leopold Salvator* și *Friederic*, ministrul de război gener. *Schönaich*, ministru de honvezi etc. și diferitele deputații din loc și din jur.

Monarhul îmbrăcat în uniformă de general de cavalerie a salutat pe archiduci, miniștri, generali, dând mâna mai multora, apoi a urmat întâmpinarea de către deputațiile autorităților civile: fișpanul și primarul. Apoi s'a urcat cu archiducele moștenitor în trăsură, care i-a dus la reședința episcopescă, unde vor locui. I-a întâmpinat întreg clerul înalt al diecezei cu episcopul Hornig în frunte. Hornig a salutat pe monarh mulțumind entru marea onoare ce o face reședinței ale, și l'a asigurat de credința preoției pentru Regele. Monarhul a mulțumit cu câteva cuvinte de primire zicând că de mult n'a mai fost în Vesprim. »Sunt cinci-zeci de ani de atunci“ zise Episcopul. A agrăit apoi Maj. Sa pe abate și pe un canonic bătrân, ear preoții prezenți strigau din răspuțeri »Eljen a Kiraly!«

Trecând în apartamentele sale, cea dintâiu vizită a primit-o Maj. Sa din partea archiducelui *Francisc Ferdinand*, care i-a prezentat raportul. Înainte de masă a mai primit pe atașaii militari străini și pe oficerii elvețieni, cari au venit să asiste la manevre. Intre atașaii străini fu remarcat atașatul militar al României majorul *Skina*.

Ziua de 15 a fost zi de repaus pentru trupe, cari în 16 dimini. și-au început mișcările lor pe toată întinderea. În această zi Maj. Sa a plecat pe câmpul de manevrare.

Se asigură că monarhul este sănătos și se simte foarte bine.

*

Manevrele vor fi conduse de archiducele *Francisc Ferdinand*. Conducerea manevrelor își are reședința în comuna mică (de 800 suflete) Hajmasker, 14 kilometri departe de Vesprim. *Archiducele moștenitor* locuiește într-o căsuță de lângă gară. Într-o altă căsuță de alături locuiește tânărul archiduce *Carol Francisc Iosif* (a împlinit de curând 18 ani) care este atașat archiducelui *Francisc Ferdinand* ca ofițer de ordonanță. Nu departe de ei locuiește șeful statului major general Conrad de *Hoetzenfeld*. În Hajmasker se mai află

și în urma aceluia, am tulit-o la sănătoasă cătră munte. Eram 6 persoane, Eu, Cipariu, Sava Popovici, un frate al lui, un alt preot din Reșinar, și-un cleric dela Blaj.

Când am ajuns în regiunea brazilor, ningea și sufla un vânt teribil. Cu mare osteneală am urcat pe creștetul muntelui — aci era și mai rău, viforul și zăpada, ne înecau vederea, mie mi-a luat pălăria de pe cap, a dus o și dusă a fost. Chiar pe inserate, am ajuns la o biracă de lemn, era pustie, lipseau ușa și ferestrele și înăuntru plină cu zăpadă. Osteniți cum eram ne-am pus pe lucru, — am curățit zăpada și am făcut jos în mijloc un foc bun și toți ne-am așezat în jurul lui, nu mâncasem toată ziua nimica și acum a mâncat fiecare ce a avut. Furtuna nu mai înceta, se auziau pocnete grozave de brazii seculari, ce se frângeau, căzând unul peste altul, — numai de cătră ziuă se făcuse liniște, — dimineața lucea frumos soarele peste zăpada nouă căzută peste cea veche.

Greu a fost la deal, dar mai rău la vale. Cum erau brazii ruți, culcați unul peste altul, sau trebuia să urcăm peste ei, sau în unele locuri pe sub ei. Doamne ce năcăz! Parcă mă înfior când mi-aduc aminte. — Așa am descins zăpada întregă și cam pe la patru oare scăpasem de pe munte — era soare frumos și se scurgeau pârăiele cum se topia zăpada. Mai devalde dăm de un flăcău ce păștea oile. Cum ni-a zărit, a luat-o la fugă cu oi cu tot cătră

și corpul de automobile austriac voluntar și cancelaria militară a archiducelui-comandant.

Cronici bucureștene.

București, 3 Sept. v.

Zilele începutului de Septemvrie au venit. Pulsul vieții, care aproape încetase în cele două luni de vară, începe din nou să bată în capitala României. Cei cari au fost plecați, acum se înapoiază și, împreună chiar cu acei cari n'au putut pleca, se pun cu nădejde pe muncă.

Avocatul cu geanta lui subsuoară va rătăci de acum cercetător prin sala pașilor pierduți, sau prin sălile proceselor pierdute. Cu mai multă nădejde, cu mai multă pricepere va apăra procese, va câștiga, va pierde, va descurca sau va împletici mai rău cauzele celor vecinic încurcați. E tipul cel mai puțin simpatic, poate, pe care fiecare an judiciar sau chiar împrejurările politice îl aruncă pe scena vieții sociale din regat și în special din capitală.

Și va începe activitatea acelora, cari toată vara au învățit arșicele și nasturii, au înălțat smeul, se vor umplea străzile de svonul și sburdălnicia școlărilor când se duc și viu dela școală.

Profesorul, zilnic, va intra în clasă, recunoscând vechile cunoștințe și făcând altele noi între școlarii săi, de cari se va simți tot mai aproape cu cât se va îndepărta mai mult de zilele vacanței pretercute poate în cine știe ce colț liniștit al naturii.

Intreaga activitate în clasă ca și la tribunal, în toate serviciile publice ca și în stabilimentele industriale chiar, va începe mai bogată pentru aducerea la zi a celor rămase în urmă. Chiar presa va avea o activitate mai rodnică, mai bogată și poate chiar mai serioasă...

*

Răcoarea tot mai simțitoare, care se lasă în timpul nopții va face să se închidă grădinile de spectacol, foarte cercetate în vara asta, de bunăseamă din cauza numelui bun, pe care și l'a câștigat trupa de opere ca și a artiștilor buni pe cari i-a avut grădina Rașca pentru drame și comedii (mai cu seamă) mai serioase ceva decât în anii trecuți. Și se va deschide (pe la mijlocul lui Septemvrie) Teatrul Național, care cu forțele pe cari le-a avut până acum și cu altele noi, pe cari le-a angajat, se așteaptă să fie ridicat, prin conducerea nouă a d-lui Popiliu Eliade, la menirea lui adevărată.

Acesta e unul din anii — în realitate anul politic, anul cultural, anul literar, artistic etc. începe la Septemvrie și se termină la Iunie — unul din anii în cari se speră că se va munci cu mai mult folos pentru ridicarea poporului din regat din toate punctele de vedere, anul în care toată lumea e convinsă (? Red. Gaz.) că toate stăruințele trebuiesc puse spre a ridica țărâniea și spre a da un caracter național întregii vieți din regat.

Și să nădăjduim, că acest an va fi și pentru Români din Ungaria mai puțin prin puterea împrejurărilor și mai mult

sat, care nu era departe (satul se chema Voineasa) și dă alarma că vin Ungurii. Când ne apropiem de sat, zărim din depărtare, că în capătul satului s'ar afla muscali înarmați și sătenii cu mic cu mare, cu furcoale, cu coase, cu topoară și înblăci, în ținută mare, — nu înțelegem ce era să fie și mergeam înainte, — când ne apropiem, numai ne înconjoară Muscalii. Doi ofițeri ne pun întrebări în rusește — din întâmplare Cipariu înțelegea ceva și le-a explicat că nu aparțin armatei maghiare, ci suntem fugari dela Sibiu — am fost conduși la primarul, ne-au vizitat de-a rândul pe toți și banii ce s'au aflat s'au secuestrat, dându-se respectivilor în schimb un reversal despre suma secuestrată. E de observat, că la mine, nu au aflat nici un crețar.

Nu mâncasem nimica. Flămânzi și osteniți grozav, am rugat pe primarul să ne dea ceva de mâncare, — nu trecu mult, numai primarul scoate de sub pat o măsută, o așază în mijlocul casei și să pune pe ea o strachină mare cu fasole groasă, ața cu varză acră și o mămăligă țapănă (era în păresemi) dar apoi să fi văzut ce mâncare, tocmai ca lupii, când înhață o oaie. Nu am avut ce lucra, mă adresaz cătră Cipariu zicându-i: cu un astfel de apetit, nu te-am văzut nici odată. Dar curând îmi reflectă: »Taci măi fl-ură nu mai torăi«. Joi dimineața, ne-au adus 6 cai, cu niște șele primitive pe ei, și numai cu câte o scară de lemn acățată de un ștrang —

prin vrednicia lor, va fi un an de mai rodnice lupte și de însemnate prefaceri în viața lor...

M.

Din jurul Gherlei.

— 15 Sept. n. 1908.

Referitor la cestiunea băncii maghiare »Nagyiklodi mezőgazdasági bank« din Iclodul mare, despre care a-ți scris în *stirile zilei* o notiță în numărul 178 din 14/27 August a. c. am onoare a vă da următoarele informațiuni:

Un notar hăbăuc cu numele Kovács Jenő, căruia, când e vorba să-și câștige aderenți din sânul Românilor, îi place a parada cu aceea, că dânsul vai de mine ce mare »prietin« (?) ne este nouă — pe când de fapt e chiar contrarul, după cum se va vedea mai la vale, fiind vorba despre desființarea institutului de sus — de altfel încă neînființat, — în adunarea generală constituantă din 11 August 1908 a venit cu propunerea, ca banca amintită să nu se desființeze, ci semnarea firmei și începerea activității băncii să se amâne pe 60 de zile, în care vreme o comisiune propusă de dânsul să se pună în contelegere cu banca cea mai distinsă „naționalistă“ (»egy legtekintélyesebb erdélyrészi nemzetiségi bank« — sub care a înțeles probabil pe »Albina« din Sibiu) în chestiunea asocierii și sprijinului ei.

Dintre Români între membrii fondatori ai băncii amintite figurează și părințele Iosif Onciu din Iclod. Pe acesta încă l'a propus în comisie, asemenea și pe d-l avocat d'n Dej Dr. Ioan Cherecheș, care însă n'are nici în clin nici în mănec cu întreaga cestiune a băncii de sus, nici n'a participat la adunarea băncii, ci a fost propus numai de aceea, ca să mijlocească sprijinul băncii celei mari ardelenice din cestiune, — fapt la care d-l Dr. Cherecheș nu s'ar fi dimis la nici un caz.

Comisia aceasta ar fi fost chemată să pacteze cu banca »naționalistă«.

Se vede însă, că pe d-l Kovács nici conaționalii săi nu prea dau mult, deoarece propunerea lui cu mare majoritate de voturi, — între cari cele 500 de voturi a reprezentantului băncii din Dej »Đesi Hitelbank«, — a fost respinsă și desființarea a fost declarată din partea adunării generale. Astfel stă lucrul.

* * *

Fiind vorba despre d-l Kovács Jenő notar cercual într'un cerc curat românesc și mare prieten »a la Apponyi« a Românilor, mă folosesc de ocaziune de a aduce o eclatantă dovadă despre dragostea și prietenia ce o simte acest mic satrap față de noi românii.

Deunăzi s'a întâmplat, că prezentându-se d-l Kovács, însoțit de inspectorul școlar, în comuna Orman, ca să înduplece pe țărani români să-și închidă școala confesională, și să facă școala de stat, împotriva sa pe poporul și nevoind să primească școala de stat, d-l Kovács, »marele filoromân« (?) a început a injura și a amenința poporul.

Adresându-se apoi preotului local l'a injurat în toată forma, prezentându-i o

toți șease am încălecat pe ei și însoții de o escortă de Muscali am parcurs mai multe sătulețe, precum Malaia, Siliștea. Aici am făcut popas, era la amiază. Doi dintre muscali, au dat roată prin sat și în curând nimeresc cu o mulțime de ouă. Au mai fert din ele, iar din cele mai multe, au făcut o strachină plină de păpărădă și cu o mămăligă sdravănă, las de nu ne-am înbuibat. Plecând mai departe, am ajuns la Călimănești, o comună mare lângă drumul ce venea de către Turnu-roșu. Aici erau o mulțime de refugiați dela Sibiu. Am așteptat vre-o două ceasuri, numai vedem că vin trei căruțe mici cu niște rotile ca cele de plug și urcăm câte doi în fiecare, mai mulți nu încăpeau — la fiecare trăsură, erau înhămați patru cai și surugiul a început a plesni cu biciul și din gură au mai înceta. Căii fugeau în fuga mare, drumul nu era regulat, zăpada se topia și era o mocirlă urâtă și ne stropia cu noroiu de nu ne mai cunoșteam, trebuia bine să ne ținem, să nu cădem jos, căci surugiul nu avea nici habar, dacă îl mai urmărește căruța, sau dacă mai are pe cineva în ea și așa pe însărate am ajuns în Rimnicul-Vlcei. În capătul orașului, la o parte era un lagăr turcesc, de altă parte altul muscălesc. Intrând în oraș, după o așteptare de 2 ceasuri, am fost conduși înaintea generalului »Hassfort« (muscal), ne-a vizitat pe toți la mâni, apoi ne face semn cu mâna către ușă și strigă: *pașioll* (Va urma.)

Glumețul

cunună împletită din cele mai murdare înjurături, de cari dispune limba lui Arpad în abundență, mai apoi l'a amenințat zicându-i, că îi va arăta d-lui (d-l Kovács) părintelui că nu va căpăta congruă și totodată îl va sili ca tot părintele să plătească și darea școlii. Inspectorul școlar nu zicea la toate acestea nimic.

Un duș de puțină cercetare disciplinară par-că nu l-ar strica viteazului Don Quixote! Ce zice la acest mod de procedură superiorul d-lui Kovács, d-l prim-pretore? Suntem curioși să știm!

Zenius.

STIRILE ZILEI.

— 4 Septembrie v.

Știri școlare. La gimnaziul din Brașov (cl. I.—VIII. gimn.) s'au înscris până astăzi la amiază cu totul 326 elevi.

— Sâmbătă, în caz de timp favorabil, se va face obicinuita excursiune școlară în Poiană.

Jubileul lui Tolstoi. Cu prilejul jubileului său, Tolstoi a primit o telegramă de felicitare dela marele duce Nicolae Mihailovici, precum și o adresă uriașă din Anglia cuprinzând 45 de foi mari acoperite cu semnături. Dintre felicitările scriitorilor europeni, sunt de relevat în deosebi scrisorile lui Björnson și Gerhart Hauptmann. Felicitările curg mereu.

Regina Elisaveta a României și feminismul. »Couriere dela Sera« din Milan publică un prețios articol al Reginei Elisaveta intitulat »Domnia femeilor«. În acest articol regina-poetă vorbește în mod foarte spiritual și atrăgător despre feminism, descriindu-l ca o utopie, la care Carmen Sylva declară în sfârșit că renunță bucuroasă. »Am declamat, spune dânsa, cu mult entuziasm, »Das Lied von der Glocke« (cântecul clopotului); am înălțat imnuri frunților pudice și obrazilor gata să roșească ai virginelor mirese; am cântat cu »rdoare inocentele amoruri senine ale vieții și palpitările naive ale Margaretelor lui Goethe. Aceluia care ar înțelege altfel pe femeie decât în mijlocul acestor imnuri naive, și dacă ar trebui să-i spun tot gândul meu, i-aș spune fără ezitare, că prefer instituțiile de acum o mie de ani cu toate defectele lor arhaice.

Congresul internațional al pressei se va ține la Berlin, în sala »Reichstag-ului«, Luni 8 (21) Septembrie până Sâmbătă 13 (26) Septembrie. Iată programul congresului: Luni 8 (21) Sept. la ora 7 seara: Recepție solemnă. Marți 9 Sept. ora 10 dim.: deschiderea congresului, în sala de ședințe a »Reichstag-ului«, apoi prima ședință. La ora 8 seara: Primirea oaspeților de către primăria din Berlin, în sala de recepțiuni a primăriei. Miercuri 10 (23) Sept., ora 9 jum. dimineața: Ședință. După prânz: vizitarea orașului, cu trăsura. Seara: reprezentatie de gală la Opera regală din Berlin. Joi 11 (24) Sept., ora 9 jum. dim.: ședință; la 7 seara: Masa pressei. Vineri 12 (25) Sept., excursiunea la Potsdam. Prânz la Wildpark. Vizitarea castelurilor. Excursiune cu vaporul pe Havel. Seara: banchet la Wannsee. Sâmbătă 13 (26) Sept.,

ora 10 dim.: Ședința de închidere. La 12 prânz la grădina zoologică. La ora 7 seara: masă dată de conziliul comercianților din Berlin în sala Bursei. Duminică 14 (27) Sept., plecarea congresiștilor.

Anarhiștii iarăși s'au pus pe lucru. Din Vespri, unde se află acum Maj. Sa Monarhul la manevre, se anunță că au fost arestați doi oameni suspecti. Din scrisorile găsite la dânsii, s'a constatat că sunt Ruși. Intrebați că ce caută în Vespri, n'au putut da deslușiri. Poliția crede, că ei au venit la Vespri, ca să săvârșească un atentat asupra Maj. Sale.

O asemenea știre vine și din orașul german Kiel, unde au fost arestați doi muncitori, cari au voit să atenteze la viața împăratului Wilhelm al Germaniei.

Inchiderea crâșmelor. Orașul Mako a elaborat un nou regulament în afacerea crâșmelor, conform căruia crâșmele au să se închidă începând de Sâmbătă seara dela oarele 5 până Luni dimineața. Acest regulament a fost trimis spre aprobare ministrului de interne Andrássy. De asemenea va fi trimis și tuturor orașelor din Ungaria spre studiere și aprobare.

Intinderea holerei în Rusia. După știrile cele mai nouă sosite din Rusia, orașele Petersburg, Kiew, Ekaterinoslaw și Taškent, guvernămintele Petersburg, Moscova, Tșernikow, Tomsk, teritoriul transcaspic și provinciile Sirdarja, Samarkand, Ferghana, precum și liniile de drum de fier sosind la Petersburg, au fost declarate și amenințate de holeră. Marți au fost 139 cazuri nouă de holeră, dintre cari 30 urmate de moarte. După ultimile știri 240 persoane au căzut atinse de holeră în ultimele 24 oare. Sunt 60 morți dintr'un total de 515 bolnavi.

Astronomii spun că turburările meteorologice actuale stau în legătură cu activitatea soarelui. În soare sunt acum furtuni mari, fiindcă se observă mai multe pete enorme, dintre cari una, măsurată de astronomul Camille Flammarion, are un diametru de peste 160.000 kilometri. — Cam de patrușprezece ori diametrul pământului.

O conferență a executorilor s'a ținut săptămâna trecută în Pesta sub presiul judeului emis Fábán Ferencz. Conferența s'a ocupat cu introducerea în vigoare a novejii execuționale, dezbătându-se chestia și întrebarea: ce nu se poate secvestra? după ce în noua lege e zis numai atâta că: mobile de casă și bucatărie necesare, fără a se specifica aceea. După mai multe discuții s'a decis, că nu se vor putea secvestra dintre mobilele de casă următoarele: 2 paturi, 2 dulapuri, 1 masă, 6 scaune, 1 masă de spălat, 1 lampă, — din cele de bucatărie nu se poate cuprinde nimic. Execuția pe viitor se va ține numai în favoarea aceluia, care o va cere.

Logodnă. Maria Olimpia Ceușian și Dr. Isăia Ardelean, fidațați. Reghin — Septembrie 1908 — Tinca.

Felicitările noastre!

Cununie. Dșoara Maria G. Anganu și D-nul Ioan Letca își vor serba cununia lor religioasă. Duminică. în 7(20) Sep-

temvrie 1908, la oarele 11 a. m. în Biserica veche din Șimon.

Sultanul la parte la exercițiile trupelor. Din Constantinopol se anunță, că Sultanul a luat parte la exercițiile trupelor de sub comanda lui Mahmud Muctar și s'a arătat foarte mulțumit de progresele realizate. Sultanul a îndemnat pe Mahmud Muctar să caute să le facă soldaților educația necesară și să deștepte în ofițeri cele mai sincere sentimente de camaraderie. Plecând Sultanul si-a exprimat dorința de a asista zilnic la exercițiile trupelor din diferite arme.

Tinerii meseriași din Blaj invită la Petrecere, ce o vor aranja Duminică la 20 Septembrie st. n. a. c. în sala hotelului »Univers«. Inceputul la 1/28 oare sara. Prețul de intrare: de persoană 1 cor., de familie până la 3 membri 2 corone. Venitul curat este destinat pentru Reuniunea meseriașilor din loc. Suprasolviri se primesc cu mulțumită și să vor cuită publice.

Teatru popular în București. Din București se scrie: Teatrul popular, atât de dorit de publicul Capitalei, va lua în sfârșit ființă în chiar stagiunea aceasta. Direcțiunea lui a organizat o trupă de asociați compusă din fruntași ai artei dramatice și de elemente tinere de talent, care va începe repetițiunile și își deschide seria de spectacole în primele zile ale lui Octomvrie, în teatrul liric pus la dispoziție pentru realizarea noului program al acestei instituții de cătră proprietarul său d-l Leon Popescu.

De vânzare cu preț moderat o cățea de un an rasa »Lionberger«. Informațiuni mai de aproape se pot căpăta în Vila Kuschmann (Wald Caffee).

Un candidat de avocat cu praxă bună află aplicare durabilă pe lângă condițiuni favorabile dela 1 Octomvrie a. c. în cancelaria subscrișului. — Dr. Dionisie Roman, avocat, Mediaș (Medgyes).

O domnișoară română în etate de 18 ani absolventă a cursului pentru școala froebeliană, caută un post sau la o atare școală sau la o familie română ca instructoră. Posede limba română și limba maghiară. A se adresa la administrație.

Recolta din lume.

În cele mai multe state de pe hemisfera de Nord a globului nostru se cunosc rezultatele recoltei din anul curent. Necunoscând și rezultatele hemisferei de sud, nu putem vorbi încă de o recoltă mondială, adecă a lumii întregi. Cu toate acestea fiind importante și rezultatele obținute, ne putem ocupa de ele.

În fond însă pentru îndestularea Europei e necesar să se știe, care e producțiunea Argentinei, Urugavei, Australiei și Indiei. Până ce se vor putea centralisa datele statistice și din regiunile aceea îndepărtate, să luăm pe rând statele producătoare de cereale.

În primul rând punem *statele americane de Nord*. Se evaluează producțiunea de cereale acolo la cel puțin 190 de milioane de hectolitri, față de 1744 mil. h

27 August

In ziua botezului de sânge al armatei române

Bateria noastră a doua, ascunsă în vii pe dealul de deasupra Griviței, deschidea spre întăriturile dușmanilor treizeci și șase de guri de oțel.

După o zi de frământări în ploaia de foc și de schijă, după neîntrerupta durire de tunete sub norii deși de fum, cari acoperiau taberile, flăcăii noștri trudiți deabia putuseră să aștească câte o parte din noapte. Se rânduseră la lucru, se rânduseră la tunuri; și când în restimpuri mari lumina salvelor izbucnea ca o pânză de fulger, ei răsăreau negrii o clipă, isvorând par-că din întunecime, drept și neînduplecați. Apoi în șanțuri, îndărătul coamelor netezi de pământ, în tăcerile adânci, cari urmau, tunarii vorbeau despre spânatecii lor ofițeraș svârliți în țărână de sburăturile de schijă, așa de buni în vremeurile de pace și așa de înflăcărați și de încruntăți în viitorul care venise. Pomeau și de frații fulgerați, — oameni cumpăniți și la bine și la neoi, și cu răbdare pe care nici sângele gâlgând în rani adânci n'o înfrângea. Și unii și alții zăceau acum îndărăt la ambulanțe.

După noaptea aceea, veni dimineața c'o liniște mare. Și'n liniște la șase ceasuri, de odată ca din senin se deslănțui

uraganul de fum și de foc din trei sute cincizeci de mașini. Fierberea clocotitoare, — deasupra muncelilor și văilor, nouri albi ca vata și învălmășii, prin cari se strecurau șuerăturile și bázăirile fioroase ale ghiulelelor, umpleau cerul și pământul de o mare furtună de jale.

Și'n vremea asta, valorile întunecoase ale infanteriei se încovoiau îndărăt prin zdruncinăturile pământului, în vecinătatea bateriilor. Batalioanele gata de luptă ședeau rânduite, tăcute, pe când văzduhul se cutremura. Și'n inimile tuturor stăruia par-că un ghimep, — așteptarea. Trecuse o zi și nu se întâmplase nimic, dar fiecare clipă viitoare putea aduce ca un fulger ordinul ș'odată cu el botezul de sânge.

Aproape de liniile dușmanilor, spre Grivița santinelele ascunse în tușuri și'n gropi stăpâneau cu ochii mișcările tabiilor și-n dosul acestui lanț ș'al păcurilor posturilor mici și gărziilor mari, divizia întregă în două linii adânci își scântela marile șiraguri de baionete.

Mai departe e podișul din dreapta șoselei, care venea dela Bulgăreni, trăsuri de ambulanță își fălăiau pânzele cu cruce roșie. Pataștele, legămate în pasul regulat al sanitarilor, pe mică pe ceas ieșeau din văi aducând spre doctorii cu chipiuri roșii trupuri zdrobite de tunuri.

Și era în bateria din vii o frământare cumplită. Dinspre tabia Abdul-Cherim, din redanul (fortificație) scurmat în coastele ei, numai dela o mie de pași depăr-

tare de noi, venea un foc iute de puști, care isbea din plin șirurile servanților. Ofițerii strigau și dădeau ordine multe cu glas tare, soldații se învăteau mănioși în jurul tunurilor, dar descoperiți fiind din partea aceea, cădeau unul după altul, după fiecare izbucnire a focurilor, care tresăreau în văzduh, ca niște părăituri de vreascuri.

Era o manie ș'un năcaz de-și scuipau flăcării sufletul. Cu toate acestea lucrau în urgia și'n fumăria aceea, — și tunurile îndeparte zvărieau par-că cu desperare ghiulelele înspre furnicările păgânilor. Și zburau țipând și cădeau bine și câte un murmur de mângâiere trecea prin rânduri.

Intr'un târziu veni ordinul să se tragă tunurile în rezervă, — și acolo la adăpost li găsi domnitorul — și generalul raportă cum stau lucrurile.

Atunci un călăreț, un ofițer porni din baterie, în goana calului îndărăt c'o veste grabnică. Fugarul șforăia în galop aprins și trecu ca o săgeată prin răpi, prin rovine, — până ce se arătară întunecoasele și tăcutele valuri ale dorobântimei.

Companiile erau gata. Soldații așezați la pământ, păstrând rânduială însă, așteptau. Ici colea, grămizi mici vorbeau cu glasuri încete. Cei mai mulți însă tăceau duși pe gânduri. Ofițerii batalioanelor sfătuiau strânși în roate dese, ori se mișcau agale printre zidurile plutoanelor. Eră o pânză întinsă și întunecoasă de căciuli

din anul trecut. Canada a produs anul acesta 38 de mil. de hectolitri față de 176 din anul trecut.

Se pune acum întrebarea, dacă exportul va crește în proporția supra-producției? Răspunsul nu poate fi afirmativ, deoarece în 1907 erau încă la dispoziție excedente considerabile prisosite din 1906. Dar ele s'au întrebuițat, astfel că anul curent nu dispune de deposit de cereale atât de mare ca cel din 1907 împreună cu cel din 1906. Afară de aceasta trebuie să mai luăm în considerație, că atât America de Nord cât și Canada au forțat în mod extraordinar exportul lor. Numai așa se poate explica că America de Nord a putut expedia în Europa 50 de milioane de hectolitri. Anul acesta poate rămânea Americii pentru export o cantitate de 57—80 de mil. h. Dar relațiile de consum sau schimb din anul trecut și că America nu se va lăsa fără o rezervă. E probabil deci, că America va avea un export anul acesta maximum un plus de 10—12 mil. h. peste cel din anul trecut.

Dacă vom lua în considerare dintre țările europene producătoare de cereale, *Austro-Ungaria*, atunci vom trebui să recunoaștem, că acest stat abia-și ajunge sie-și. De un export al ei nu poate fi vorba.

Știrile din *Rusia* nu sunt controlabile. Acolo datele statistice sunt cum le vrea guvernul. Dar și așa chiar un lucru e sigur de pe acum, că Rusia nu dispune de rezerve nici anul acesta. Mai bune sunt știrile din țările Dunărene. *România* are o producție de grâu anul acesta și exportul ei va întrece cu 2—3 mil. h. pe cel din anul trecut. Și *Serbia* va avea cu un milion de hectare export mai mult anul acesta. *Turcia* stă mai bine anul acesta cu 20 la sută, căci deși nu va exporta grâu, cel puțin nu va avea trebuință de un import de cereale atât de mare ca anul trecut. *Bulgaria* de asemenea va aduce pe piața lumii o cantitate de 1 și jum. sau 2 mil. h. spre vânzare.

Din țările de import e *Anglia*, care simte o mai mare trebuință de consum de aici înainte. Astfel se evaluează că-i va trebui anul acesta cel puțin trei mil. de h. de grâu mai mult.

În *Franta* recolta a dat un deficit de 14 mil. de h. Dacă luăm în considerare recolta din Algeria, care n'a fost tocmai de tot slabă, atunci se evaluează că *Franta* va avea trebuință de cel puțin 8—10 milioane de h. grâu.

În *Germania* Producția a fost satisfăcătoare, totuși în urma creșterii populației, consumul sporește de asemenea.

Anul trecut *Spania* a avut un an rău, de astă-dată în cazul acesta se află Italia, având o recoltă de cel puțin 10 mil. h. inferioară anului precedent. Guvernul italian examinează acum chestiunea dacă nu ar fi potrivit intereselor țării să suspende taxele vamale pentru importul cerealelor.

Celelalte țări ale Europei nu prezintă o mare diferență nici în plus, nici în minus în producția lor de cereale. Totalizând plusul de producție al Americii de Nord și al țărilor dunărene, și opinându-l plusului de consum al Angliei, Franței și Italiei, vom vedea că balanța economică nu suferă vre-o perturbare notabilă din punctul de vedere al furnisării cu cereale a pieții din lume.

mari cu pene pestrițe și de chipuri de infanterie, în care roșul și albastrul însemnau cărări de flori.

Călețul venia în goană. Prin rândurile flăcăilor alerga un flor, o șoaptă petrecută în grabă dela om la om. Ofițerii se întoarse toți spre partea de unde venea vestea, unii porniră nerăbdători și se înșirară pe margine.

Ștăfeta se oprî scurt în fața statului major al diviziei, descălecă și înmână plicul. În clipa următoare, toată lumea era în picioare și știa, simțea despre ce-i vorba.

În jurul celui ce venise, se strâneau unii din ofițeri. Gălăgiosul căpitan Corban dela al treisprezecelea regiment de căciulari și iubii săi băieți, locotenentul Avram și sublocotenentii Călinescu și Sava, li strânseră între pepturi și-l luară din scurt.

Corban îl întrebă:

»Ce fac Turcii, dragă?»

Ofițerul de ordonanță, bunduc, mustățile răsucite ca coada răzoiului și ochii negrii fulgerători, răsufia repede, nu știa ce să răspundă.

»Ostenit băiatul!« rosti cu glas gros și cu convingere căpitanul Corban. »Să-i dăm nițică flacăară.« — Și-i întinse bidonul (vas de băut) — »Ceva rom băiete, rusesc, de-ți crapă maseaua! Trage un gât și te desmorțește!»

Relativitatea aceasta de lucruri ese la ivieală și în formarea prețului. Actualmente grâul are aproape același preț ca și anul precedent, aproximativ 105 cents. În unele țări de consum, prețurile oscilează, dar variațiunea lor stă în legătură cu cauze locale de producție.

Linia fundamentală a prețurilor e trasă însă și nu variază. Firește că în conjectura aceasta Bursa dela New-York a pornit din ipoteza, că producția emisferei de Sud va fi îndestulătoare. Dar putem să ne așteptăm la decepțiuni mai ales în anul acesta, în care nu sunt rezerve mari nicăiri la începutul campaniei, și consumul e avizat la recolta din anul curent. Această stare de lucruri poate produce mari sguduiuri pe piața internațională. Dar pentru moment se poate presupune că producția în statele dela La Plata e normală. Un lucru e însă peste orice îndoială, că recolta din America de Nord și din Canada legitimează bune speranțe. Deja e un plus de 36—37 de mil. de hectolitri de producție, ce n'a schimbat nivelul prețului. America va încasa anul acesta numai pentru grâu cel puțin 200 milioane de franci. Și afară de aceasta recolta porumbului se anunță splendidă.

Prețul cerealelor în Austro-Ungaria e exact cel din anul trecut. Lumea se întreabă însă dacă prețul de 11 coroane pentru 50 de kgr. se va mai menține sub regimul noilor taxe vamale? Exact nu se poate ști. E probabil însă, că prețurile din anul trecut se vor menține (în Austro-Ungaria), din cauză că producția grâului nu e superioară în totalitatea sa celei din anul trecut. Numai dacă în 1909 recolta va fi superioară, se va putea da un răspuns definitiv în privința prețului mediului general.

»Secolul«.

Parochia gr. cat. rom. din Cluj.

Din raportul cătră adunarea generală a credincioșilor parochiei gr. cat. române din Cluj, ținută în 13 Sept. st. n., despre activitatea curatorilor în cei trei ani 1905—1908, reproducem următoarele date privitoare la starea fondului bisericeii nouă și la starea averii bisericeii vechi:

Starea fondului bisericeii nouă. Dacă în acești trei ani a înaintat încâtva bunăstarea bisericeii vechi, care lucrează și cârmuește credincioșii, apoi har Domnului și oameilor de inimă, a înaintat frumos cauza bisericeii celei noue, care este nădejdea mângâitoare o noastră a tuturor. După dania făcută de Maria Ciupei n. Hania, care a dăruit bisericeii cele noue casele din str. Muzeum nr. 5, rezervându-și usufructul și impunându-ne nouă plătearea dărilor — a urmat în curând dania mare a D-lui Stefan Havași, și cumpărarea caselor din Széchenyi-tér nr. 28—29, ca loc pentru fiitoarea bisericeii.

Despre acest act de o frumseță fără seamăn în istoria bisericeii noastre, s'a vorbit mai mult și merită să se vorbească de el neîncetat spre a îndemna toate inimile cu putere la fapte asemenea celei alu Stefan Havași. Recunoștința cuvenită l-s'a exprimat generosului fondator — care se poate pune alătura de Episcopul Bob — nu numai din partea curatoriatului, a adunării credincioșilor și a Prea Ven. Consistor,

— Nu, — mulțumesc! răspunse bunducul, mi-e cald de nu mai pot. Am alergat ca un nebun.

— Nu vrei, strigă căpitanul. Bravo dragă! de ce nu spui? — Și se întoarse spre »băieții« lui: Nici vouă nu vă place? ha?

— Ba mie-mi place, răspunse locotenentul Avram zâmbind larg și legănându-se ca o rață.

Li plăcea romul și sublocotenentilor Călinescu și Sava, băieți subțiri, de-abia eșiți din școală, ș'acum plini de admirație cătră mustăciosul și negrul căpitan Corban. Înghițiră tuspătru câte un gât zdravăn din băutura arzătoare, apoi în imbulzeala din ce în ce mai deasă a ofițerilor, începură să descoasă pe cel venit.

Artileristul își ștergea sudoarea, își deschidea la gât tunica, pe când toți îl trăgeau care din cotro. Apoi începu să spuie despre redanul, care ne fulgera bateria din vile de deasupra Griviței, dela o depărtare de o mie de pași numai. Băieții, tunarii, se luptau strânic, dar ce folos! păgânii li luau ca din oală. — Acu nu mai era de chip, trebuia să între în foc infanteria, să pue pe necredincioși pe geană.

»Ei și ce?« strigă cu glas mare căpitan Corban, »crezi că n'o să-i luăm la goană? Tetea Corban să trăiască și o să vedeti voi și minunea asta! Eu cu băieții

în frunte cu înaltpreasfințitul Metropolit Dr. Victor Mihályi de Apsa, ci s'a exprimat de la locul cel mai înalt în biserică, de însuși prea fericitul Părinte, Patriarhul Romei, Papa Piu al X, care l'a distins cu crucea de aur de cavaler al ordinului »Sfântul Silvestru«, comunicată prin o breve apostolică specială. Maiestatea Sa cesaro și reg. apostolică și-a dat înalta învoire cu datul de 6 Aprilie 1906, ca d-l Stefan cavaler Havași să poată purta înalta distincțiune.

Donățiunea aceasta cuprinde: 1. Casa din strada Honvéd u. nr. 37. 2. Casa din strada Honvéd u. nr. 56. 3. Grădina din str. Györgyfalvi út nr. 35. 4. Depunerea la »Economul« lib. nr. 250 din 1903 de 32.000 coroane. 5. Mai multe pretenziuni, enumerate toate în contract. 6. O poliță de asigurare »The Mutual« de 1510 cor. (scadentă în 1 Aprilie 1914). 7. Douăzeci acțiuni la »Economul« etc. Se valorează această donățiune în bani cam la 100.000 Coroane. Conform actului de donățiune averea mișcătoare se conservă și administrează la institutul de credit și econ. »Economul« din Cluj, în cont curent special.

Cumpărarea caselor din Széchenyi-tér nr. 28—29 a fost al doilea pas mare cătră realizarea gândului frumos al parochiei din Cluj: edificarea unei nouă bisericeii corepunzătoare. Cumpărarea aceasta, tot în urma îndrumărilor permise dela adunarea din 9 Aprilie 1905 curatoriatul a hotărât-o unanim în ședința sa din 24 Nov. n. 1905 și a realizat-o în 16 Dec. n. 1905 încheind contractul de cumpărare cu proprietarul Ioachim Totoian înaintea notarului publ. reg. Dr. Gidofalvy István, sub nr. 1186/1905 contract, care a fost aprobat de superioritatea bisericească în 26 Dec. n. 1905 sub nr. 8275/905.

Ioachim Totoian a vândut casele cele două »fără câștig și fără pagubă«, cu 70.000 cor. plus speșele ce le-a avut cu ele cât le-a ținut, cu care împreună făceau la 1 Ian. 1906, când s'au preluat, 73.862 cor. 02 fl. Pe lângă suma aceasta biserica a mai plătit restante de dări, taxe de transcrieri, competențe noue, și vechi, adevă de cele ce urmau transacțiunii făcute de cumpărătorul Ioachim Totoian; de aceea valoarea caselor s'a pus în inventare și la rațiuni cu suma rotundă de 80.000 cor. — Venitul brut al caselor a fost în 1907 de cor. 3520, dar în 1908 s'a ridicat chiria la 3800 coroane.

Starea averii bisericeii vechi. La sfârșitul anului 1905 starea averii bisericeii a fost de 206.567 58, ear la sfârșitul anului 1907 e de 215.818 53 fl. Sporiere nu s'a putut face fără oarecari îndatorări. La sfârșitul anului 1905 datoria bisericeii era de numai 2176, ear la sfârșitul anului 1907 datoria e de 66.118 cor. 40 fl. cu aproape 64.000 mai mult. Dacă socotim însă că în anii acestia s'a spusat: a) Pentru repararea bisericeii b) Pentru școala cea nouă c) Pentru planuri și controlul inginerului d) Pentru repararea caselor vechi e) Pentru grădina Bornemissza p-ște tot: K. 79.365 48 atunci trebuie să constatăm, că datoriile nici nu s'a dea de mari, cum se pare și după cum de fapt arată bugetul pe 1908 ele se pot suporta și amortisa, numai să-și plinească fiește care acea mică datorință a sa, care se numește »coroana bisericeii«.

Și mai mângâitoare este starea bise-

mei. mă! ca niște lei! Să flu al dracului, în frigare o să-i luăm! Ce zici Avrame?»

— Cu tetea mergem și'n iad! răspunse Avram, răsucinduși cu stânga mustața și cu dreapta întinzându-i bidonul gol.

Și 'n svoana din ce în ce mai mare a batalioanelor, prin care trecea un freamăt surd, zbucni ca un fulger și ordinul. Ordonanța încălecă iar, și se porni înapoi spre baterii în goană, iar ofițerii își înălțară capetele și cu glasuri scurte, cu piepturile înflorate zvărliră spre companii comandate, pe când șiragurile de cușme și de baionete se tălăzuiu în undoiri negre și în fulgerări orbitoare.

În frunte, în foc trebuia se între două batalioane din al treisprezecelea regiment de căciulari și unul din al cincilea de infanterie.

Grăbit, ars par'că de un foc iăuntric, se frământă Tetea, rânduindu-și compania, iar în juru-i cei doi sublocotenenti nu și mai găsiu loc.

Căpitanul, înalt și spătos Român, eră renumit în întreaga divizie: bea țapăn și era în stare să mănânce la șapte mese. În marșuri mai ales la fiecare haltă gălăgia un gât de rum și trăgea în dinți ori un picior de gâscă, ori o halcă de friptură rece. Iar la popasuri mari când se repezea, par'că dădea foametea. — Și avea o inimă bună, cum nu prea se găsește, rar se întâmplă să buzdugănească un căprar ori un soldat. Chiar din pricina inimii se muia

ricei noastre dacă asemănăm stările dia 1905 cu cele de azi în ce privește lucrarea vie bisericească. Atunci erau în slujba bisericeii 2 preoți, acum sunt 3, atunci erau în slujba bisericeii și a școalei un cantor învățător, acum avem doi învățători și doi cantori. Atunci aveam o singură școală rea, întunecată, osândită perirei, acum avem două școale de model și în orașul acesta plin de școale frumoase. Atunci aveam o casă crepată, proptită cu lemne, amenințând să se dărâme, și o curte strimță și închisă; acum avem casa cea veche adusă în bună rânduială, și una nouă, așezată ca și biserică într'o curte largă și frumoasă, luminoasă.

Lucrările agricole în luna Septembrie.

Pentru cereale.

În această lună prima lucrare este sămânatul grâului, care în unele localități începe chiar dela 15 August st. v., când timpul este destul de bun și când pământul este bine pregătit de mai înainte, fie că locul a fost ogor, fie că a fost trifoiște. Grâul, ca și orzul de toamnă și săcara, se mai seamănă și după acele plante cari prin recolta lor timpurie, ne dau destul timp de a lucra pământul bine și a face sămânatul în bune condițiuni. Astfel de plante sunt rapița și leguminoasele, ca mazărea, fasolea, etc.

Sămânța de grâu, etc. nu trebuie să aibă nici un miros de mucgai, să fie grea și curățită de orice murdărie; de aceea înainte de sămânat trebuie dată la tric ori la ciuruit, ca semințele cele bune să nu mai fie amestecate cu cele slabe ori cu alte necurățenii. După această lucrare, semințele trebuie văruite ori spălate în apă, în care s'a topit piatră vânăată.

Astăzi se întrebuițează mai mult spălatal cu piatră vânăată decât văruitul. Se ia 1 kl piatră vânăată, care se dizolvă (topește) în 100 litri de apă; apoi în această apă se pun semințele de grâu, etc. și se lasă să stea 5—10 minute; după aceea se scot și se întind pe o arie, ca să se svânteze de prea multă umezeală.

Semințele se pot stropi și pe o arie. Un lucrător cu o lopată de lemn aruncă semințele; altul cu o stropitoare stropește semințele și al treilea lucrător tot cu o lopată de lemn amestecă bine semințele ca toate să fie udete. În acest caz se întrebuițează numai 150 gr. piatră vânăată, topită în 10 litre de apă.

În *Franta* se întrebuițează apa caldă de 57 grade centigrade, în care se pun semințele de grâu, etc. și se lasă să stea 15 minute; după aceea se scot semințele, se întind pe o arie unde se svântează la soare sau în bătaia vântului și apoi se samănă.

Când se întrebuițează văruitul semințelor, se ia 2 kg. var, care se sting în 12 litri de apă; în această apă de var se moaie grâul bine și se lasă să stea 20 minute, după aceea se scoate, se pune pe o arie unde se amestecă cu puțin praf de var ca să se svânteze mai iute.

Oricare ar fi mijlocul de a prepara semințele de grâu, etc. ca să nu fie atacate de tăciune și mătura, trebuie sămânate în timp de 24 ore, ca să nu încolțească. La caz când semințele nu s'ar putea sămăna

asa de curând și prindea să cânte cu glas puternic și de dulceață, cu un tremur de duoșie și de durere, de rămănea o lume încrămențită ascultându-l. În clipele acelea li zbura gândul înapoi la căsuța lui din Sărăria, în lașul vechiu, unde-l aștepta cocoana Catrina, căpităneasa, soția sa.

Locotenentul Avram cel care se simțea foarte mândru de mustața-i neagră, era feior de răzăș vechiu, era un omuleț plin de draci, care din glume și din cântece comedioase se putea lua la întrecere chiar cu căpitanul.

Călinescu era un băiat bun, sfios ca o fată mare. Se pudra, se ungea cu poamezi și cu cosmeticiuri. Celălalt sublocotenent Sava era un infocat Volterian. La orice împrejurare, te ponia cu o anecdotă despre marele scriitor și pentru toți camarazii lui avea un ușor dispreț, o ușoară răsfrângere de buze, când vorbea despre ei. Nimeni în admirația cătră căpitanul Corban se potrivea cu Călinescu.

Toți patru acum stăteau gata între oameii lor. După toate socotelile li ei cu flăcării trebuiau să între în rândul întâi al asaltului și o căldură mare le umplea piepturile. Căciularii vorbeau puțin, unii își strâneau pe ei curelele, apoi își făceau cruce. Alții vorbeau în șoaptă cu tovarășii și rămăneau după aceea pe gânduri, cu fețele visătoare. Iar când suflarea din urmă comanda plecării trecu prin inimi, se întinse tăcere adâncă. Și de-odată se miș-

din cauza timpului ploios, atunci trebuie ca să fie întinse în straturi foarte subțiri în magazie și date la lopată, ca să se usuce bine, căci altfel ele s'ar strica.

Sămânța de grâu, orz, săcară, etc. aruncată pe pământ, trebuie să fie atâta ca să acopere la răsădire tot pământul, așa ca tinerile plante, prin creșterea lor și prin modul lor de înfrățire, să nu fie supărate unele de altele.

Cătătimea de sămânță ce trebuie sămănată depinde de modul, cum s'a lucrat pământul, de bogăția lui roditoare, de timpul când se sămână, de calitatea seminței și de adâncimea, la care trebuie îngropată sămânța în pământ. Orice sămânță trebuie îngropată în pământ așa încât să găsească umezeală, aer și căldură, ca să poată încolți și răsări mai degrabă. Semințele mai mari, ca grâul, porumbul etc., se pot îngropa la 15 cm., iar cele mici de trifoi, rapiță, lucernă și meiu, se îngroapă aproape la suprafața pământului, cu grapa sau cu tăfălugul. Sămânatul grâului, etc. se face cu brațele și cu mașina de sămănat. Cu mașina se poate face prin împrăștiere și în rânduri depărtate de 10—25 cm.

Grâul se sămână la hectar în 125—250 litri când se sămână cu mâna, iar cu mașina în rânduri 100—150 litri. Orzul 200—250 l.; iar în rânduri cu mașina 125—160 litri. Săcara 200—240 litri, în pământurile mai roditoare 150—175; cu mașina în rânduri 100—150 litri și în pământ sărac până la 300 litri la hectar. După sămănat, grâul se grăpează și după aceea se tăvăluște.

(Va urma).

Procesul de presă al

„Gazetei Transilvaniei“

— Raport special telefonic. —

Târgu-Mureșului, 17 Sept. Orele 5¹/₄ p. m.

Pertractarea procesului s'a început la orele 9 dimineața și a durat până la orele 1 a. m. când s'a întrerupt. La orele 3 s'a continuat și s'a sfârșit la orele 5 p. m.

Președintele tribunalului a fost Dr. Csipkes Arpad, procuror Dr. Tarr, translator Dr. Truța Eugen. Apărarea a fost susținută în mod splendid de d-l avocat Dr. Cassiu Maniu. Pertractarea a decurs în genere în liniște. O dezbateră mai lungă s'a ivit în jurul traducerei articolului incriminat. Apărătorul a excepționat mai mulți termeni greșit traduși. Procurorul a susținut acuza pentru doi articoli incriminați apăruiți în doi numeri consecutivi, deși scrisoarea incriminată este un singur articol, care a apărut în două urmări, și prin urmare a cerut pedepsirea acuzatului pentru două delict de agitație. Procurorul a fost combătut în mod energic de apărător, dovedindu-i acesta ad oculos că este vorba de un singur articol. După replică și duplică, curtea cu jurați s'a retras și după o scurtă consfățuire a

declarat pe acuzat vinovat pentru un singur delict.

Pe baza verdictului juraților tribunalul a condamnat pe acuzatul Ioan Spudercă la trei luni închisoare de stat și 500 coroane amendă în bani.

Apărătorul a anințat recurs de nulitate. Procurorul de asemenea pe motiv, că nu s'au luat în considerare două delict ce numai unul singur.

ULTIME ȘTIRI.

Viena, 17 Septembrie. Ministrul de externe al Serbiei Milovanovici a făcut o vizită baronului de Aehrenthal convorbind mai mult timp cu dânsul. Ziarul „Zeit“ publică un interview avut cu ministrul de externe al Serbiei. D-l Milovanovici a declarat că a făcut o vizită baronului de Aehrenthal, fără să s'a fi avut ceva deosebit de discutat cu ministrul de externe al monarhiei. Serbia, a zis d-l Milanovici, se va sili să mențină relațiile cele mai corecte și amicale cu Austro-Ungaria. Vorbind de mișcarea pansărbă, ministrul a declarat că nu trebuie privită prea tragic această afacere și a asigurat, că agitațiunea anumitor sârbi din Bosnia și Hertegovina nu poate compta pe un sprijin moral-real din partea guvernului sârb.

Salonic. 17 Sept. Din Cavala se comunică, că acolo s'au pus în grevă 10 mii de lucrători dela manufacturile de tutun. Ei declară, că nu vor permite confecționarea și furnizarea tutunului până ce cererile lor nu vor fi îndeplinite. Valiul a primit ordine să menție cu armata ordinea.

Sofia. 17 Sept. Continuă a se discuta aici conflictul turco-bulgar. Ziarele aprobă în general rechemarea lui Geșoff sub pretext de concediu și exprimă convingerea, că guvernul va cere și va primi satisfacție. Cercurile guvernamentale declară, că guvernul nu va părăsi drepturile sancționate de tradiție și nu va lipsi să ceară satisfacție și recunoașterea poziției pe care agentul bulgar a avut-o până acum. Se speră totuși, că se va putea ajunge la un aranjament.

Cetinge. 17 Sept. Bucuria în țară este generală, pentru că prin nașterea fiului prințului Mirko menținerea dinastiei este asigurată.

Londra. 17 Septembrie. Un uragan teribil s'a abătut asupra insulelor, care atârnă de Jamaica, făcând numeroase victime. Se anunță, că numeroase vase de salvare, cari s'au îndreptat în ajutorul lor, au naufraga-

giat. Tot echipajul vasului „Haiti“ s'a înecat.

Calcula. 17 Sept. Se comunică din Simula, că celebrul explorator Sven Hedin, care a străbătut Tibetul îmbrăcat ca preot, a sosit acolo, și peste 10 zile va veni aci, de unde se va îndrepta spre Londra.

Anunț.

Atragem atențiunea publicului cetitor, că d-na *Ludila Secula* n. Truța ne anunță deschiderea școlii d-sale, proiectate și anunțate în coloanele ziarului nostru.

Cu 1 Oct. st. n. va fi deschisă acea școală și va avea de ajutor pe d-șoara *Letiția Dimitrescu*, fosta profesoară la școala română de fete din Arad pentru lucru de mână, croit, broderii, pictură și desen.

Adresa școlii: Arad, strada Kazinczy 2.

Tatăl nostru și proverbe istriene.

Iată *Tatăl nostru* pe care îl mai rostesc cei 5000 de Români, cari mai trăiesc în Istria:

Ciace nostru.

Ciace nostru carle ști în cer, posveti-sa numele tev, nea vire cesaria tea, fie volia tea, cum e în cer și pe pământ.

Pira noastră cea de tote zilele dea-ne-v-o astez și ne scuza pecatele noastre cum și noi scuzaem lu celii ne ofeudesc; Si nu ne duce pe noi în napast și ne scapea de cela reav. Amen.

Câteva proverbe istriene.

Când nu vine din irimea (inimă) nu se poate c-ntă.

Invea doi se svadesc, treilea se veselea.

Mai bire ins (singur) nego (de-cât) cu rea cumpanie.

Cum țai sternu patu șa vei durmi.

Mai bire în casa mea nego (de-cât) în palaturile lu at.

Dăni de seamă și mulțumită publică.

Petrecerea aranjată de inteligența română în 2 Aug. a. c. în Lăpușul-unguresc a obținut un rezultat destul de favoritor atât moral, cât și material. A participat o cunună frumoasă de oaspeți. Aducem mulțumita și pe aceasta cale participanților și doritorilor dezvoltării cât mai mare a vieții noastre sociale, celor, cari au suprasolvit și schimbat biletul. Au intrat 334 cor., 40 fil., spese 182 cor., 15 fil., venit curat 152 cor., 25 fil., care sumă o am predat D lui protopop din loc, ca să-o folosească la spesele edificiului frumos al bisericii române din loc. Au sprasolvit: Alexiu Stupar contabil 1 cor., Teofil Gri-

gorescu inv. 1 cor., Iustinian Marton preot 2 cor., Alesandru Maxin preot 1 cor., George Petrovan preot-director de bancă 1 cor., Ioan Perhaița preot 1 cor., Vasiliu Mustea protopop 4 cor., Ioan Georgiu canonic 8 cor., Ioan Oltean preot 3 cor., Victor Pașca preot 2 cor., N. Sigharteu 7 cor., Grigore Popescu preot 2 cor., Csizér Mihályi 1 cor., Ioan Mustea notar 2 cor., Victor Maior preot 2 cor., Gavril Mustea preot 2 cor., László József 1 cor., Varga György 1 cor., Zaharie Man preot 40 fil., Ioan Petruț cand. de adv. 1 cor., Augustin Pop adv. 8 cor.

S'au schimbat biletul: Dumitru Dragoș protopop cu 7 cor., Doamna vād. Elisa Colceiu — Bota născ. Varian cu 2 cor., Doamna vād. Szász Danielné cu 10 cor., Dr. Gavril Buzura adv. cu 2 cor., Dr. Victor Colceriu medic cu 6 cor., Ioan Chira inv. cu 2 cor.

Comitetul aranjator

Tradiționala petrecere de vară dela 10 August din Reghinul săsesc s'a sfârșit și în anul acesta cu un succes splendid moral și material. Fără a lua parte au binevoit a plăti următorii domni: Iuliu Bărdosy, Sibiu, 2 cor., Dr. Ioan Oltean, Ludoș, 4 cor., Dr. Augustin Chejan, Reghin, 4 cor., Dr. Vas. Morar, Ludoș, 3 cor., Petru Ciobotar, Reghin, 2 cor., și I. Butnar, Petelca 2 cor.

Seara la casă au suprasolvit: D-nii Dion. Șimon, Sângeorgiul de câmpie, 16 cor., Ion Bucur, S. Georgiu de c., Emil Pop, Bobohalma, Iosif Șipoș, T. Mroka, Dr. Ioan Popescu, Iosif Popescu și Dr. Ion Horșiu, Reghin, câte 6 cor., Vasile Duma, Lăpușul ung., Ales. Nicolescu, Mesterbaza Ales. Socol, Oroiu de câmp. și Sever Barbu, Reghin, câte 5 cor., Laurian Voda, Ormeniș, 4 cor., I. Rusu, Oșorheiu, Emil Iustian, S. Petru, Dr. Iustian, Ormenis, T. Șmon, Năsăud, Al. Habor, S. Mihalul de câmpie și Dr. I. Popescu, Reghin, câte 3 cor., S. Lateș și Ana Boblotec, Oșorheiu, G. Simionis, Reghin, A. Valea, S. Martinul de câmpie, M. Pop, Cașva, S. Crainic, Focșani, I. Fincu, Deda, vād. Zehan și I. Radeș, D. Sămărtin, I. Moldovan, Bobohalma, V. Harșea, Milășel și N. Nașcu, Polăți, câte 2 cor., A. Gligor, Șard, F. Pop, Band, B. Caliani, Lumpard, N. N., Reghin, P. Gora, Fărăgău, I. Pop, Coșva, Z. Grauer, Șidrieș, Fl. Bogdan, Reghin, A. Maior, Mies, V. Calini, Reghin, A. Colbasi, S. Martin, E. Andreșan, S. Ana, I. Silaghi, Idiceș, G. Șigău, Cuișed, I. Șara, Reghin, G. Târnavan, Ibănești, V. Turcu, Șopteriu, N. Benedek, Rehin, A. Mera, Jeercea, C. Costin, Uilac, F. Lupu, Hodor, A. Căliman, Fărăgău, Nic. Porav, Moiša, A. Viciu, Nirașteu X. Y., Gorghiu, D. Rechitan, Gâmbuț, I. Iosof, Galis, câte o coroană. S'au încasat total cor. 689, din cari cheltuiind Cor. 239 au rămas cor. 459 în favorul bisericii și școlii rom. gr. cat. din Reghin. Implinim o plăcută și sfântă datorință, când mulțumim călduros și pe calea aceasta tuturor binevoitorilor suprasolvitori, apoi agilei tinerimi, întregului public participant și tinerilor meseriași români din Reghin, cari din urmă în pauză ne-au delectat cu cântări draguțe în cor.

Reghin, la 20 Aug. 1908

Arlon M. Popa Georgiu Maior m. p.
prezident notar

oară valurile întunecoase, — porniră flăcării noastre spre botetul de sânge.

Căpitanul Corban era aprins tare: din când în când ducea bidoanul la gură, sorbea lung, apoi îl întindea spre locotenentul Avram. Il întindea, ofta adânc și cu ochii plini de lacrimi îl vorbea despre căpităneasa lui, rămasă în deal la Sărărie.

— Măi Avrame măi, acuși intrăm în șanțuri la păgâni și Dumnezeu știe! ră-mâne Catinca fără mine! Măi Avrame, băiete, să nu uiți și să te duci să-i spui, că m'am gândit întâiu la dânsa și m'am dus pe urmă la moarte!

— Taci, domnule căpitan! răspunse locotenentul. O să vezi că diseară o să-i tragem flăcări de bidoan la adăpost în șanțuri.

— Cine știe! da mie mi-e jale de căpităneasă bre! — Apoi se întoarce spre companie: viu, băeți! să luați samă și cu ochii la mine! Unde-i Sava?

— Aici, domnule căpitan, cu băeții...

— Ce-ți mai face filosoful cel franțuz?

— Dă-l incolo. Acu-i altă daraveră!

— Hei bre, acu rămân toate prostiile în urmă și să trezește omul cu inima curată.

Șirurile de căciulari, cot la cot, înaintau repede în tăcere. Glasul înăbușit al căpitanului, glasurile sublocotenentilor și sergentilor majori le răsunau la urechi ca din depărtări, aproape nedesluite și ochii cercetau zările, unde rotocoalele dese și

albe de fum se înălțau. Tunurile pocneau surd într'o duruire adâncă. Acolo era foc și fum, era cuibul morții. Și batalioanele se strecurau într'acolo, suind și coborând spinării ușoare de dealuri.

Când companiile din linia întâia — acele cari făceau avant-pusturile în apropierea liniei tunurilor — se desfășurară și porniră în grabă la atac, — focul dușmanului, oprit par'că o clipă ca după o surprindere, deodată se întei într'o isbucnire repede, într'o furtună nebună. Susținerile noastre svăcniră dindărăt în isbire mănoasă, se săltară par'că la lumină — și pe toată întinderea porniră a țigni valurile albe și a pocni împușcături.

Baterile trăsneau în toate părțile și sunetele de ghiulele vljeiau prin fumegarea deasă, gloanțele bătăiau rătăcind, — și companiile desfășurate porniră mai repede, mai repede. Păcuri se opreau, dădeau drumul la stoluri de plumbi, porneau înainte. În mersul vioiu unii se opriau, prăvăleau capul pe spate, dădeau drumul armei și se lăsau la pământ, alții se prăbușiau dintr'odată cu fața în jos. Săbiile fulgerau înălțându-se, glasuri se ridicau trecând peste șiraguri grăbite. Moșiroiul turcesc înălța nori deși, în care părăiau împușcături neîntrerupt, spre el treceau întinsele linii înfierbântate, șiruri de dorobanți cu căciuli mari, baionetele scăpărau mii de fulgere amenințătoare. Odată cu plumbii turcești, prinseră a curge din tunurile re-

dutelor volburi de foc rupându-se din suvoale de șrapnele, care plesneau în văzduh, în rânduri, scurtau pământul, svărlind țărână amestecată cu sânge.

Compania lui Corban mergea grăbită. Locotenentul Avram își uitase mustățile, pășea galben, cu fălcile încheștate, își ștergea cu batista udă sudoarea de pe frunte, strângea nervos sabia, înălțând-o și striga cu un glas, care de răgușeală și turbare se prefăcuse aproape în șuer. În juru-i, înainte, dindărăt dorobanții se repezeau tăcuți, c'o dungă de întuneric sub cușmele mari.

Redanul, aproape acum, își vărsa grozavele unde de foc, părea mai mare, fioros, un cuib de moarte, în șgomotele de tartar. — Și deodată isbucni strigarea vijelioasă a cornurilor: atacul! Și, ca isbite de suflarea unui orcan, tresăriră companiile, se plecară și porniră într'o rostogolire uriașă. Veniau șiraguri după șiraguri dese de flăcări, cu buhoasele căciuli în piept, cu baionetele lăsate, licărind ca o apă de fulgere.

Căpitanul Corban urlă:

»Dați greu, băeți!« își îndesa chipiul cu stânga, pâlindu-l de sus în jos cu revolverul și ridică drept d'asupra capului sabia.

»Nu vă lăsați, bre!« și cu compania strânsă se avărlă la capătul drept al șanțului. Dincolo spre mijlocul întăriturii, duduia compania a patra, cu a doua după

dânsa, cu drapelul aplecat, scânteind din pajură și fălăind în repezeala, care-l mâna. Altă companie se îndesa în partea cealaltă, stângă, a redanului.

Și dincoace în învălmășala care-l luase suvoiu înainte, căpitanul iar urlă:

»Greu flăcări! — Măăă! întoarce pușca și trage cu stratură, ghiogarule, ca pe malul Jijiei, măăă!«

Și ntr'adevăr era greu altfel! Șirurile dese de baionete se incurcau. Turcii țineau bine, într'un zid de oțel. Odată prinseră a răcni căciularii, se înălțară straturile și căzură grele ca niște stânci, părăind în baionete și-n țeste omenești.

»Înc'odată haidăilor!« răcni căpitanul, îndesându și iar chipiul cu revolverul.

Și înc'odată se înălțară ghiogașele cumplite și svăcniră flăcări în îngrămădirea dușmanilor și într'o rătăcire fierbinte prăvăliseră șiraguri întregi. Oțerii cu fesuri strigau cu ochi măriți de încremenire: pentru întâia oară vedeau armată cu căciuli sfărâmand capetele și baionetele cu stratură armei. Șiraguri după șiraguri de păgâni dădeau înapoi. Căciularii suiau sus puștile, împungeau întâiu la dreapta și la stânga cu baioneta, făcându-și loc, apoi trăsneau pe cei dinainte cu ghioga. Și lucrurile mergeau așa de repede, par'că săreau scânteii din toate părțile.

»Zi-i măăă!« urlă iar căpitanul.

Și flăcării ziceau în șiruri dese ca cu imblăciile. Trăsneau, răcneau, se prăvăleau

Amintiri din Ardeal.

Duel nu glumă.

Transilvania, mulțămită lui Dumnezeu, a fost mult timp scutită de ducele. — Abia prin anul 1884—5 au început și pe acolo unii infumurați ași apăra cinstea cu vătraul.

Prin anul 1884 apărea la Sibiu o foaie umoristică »Calicul«, care avea drept emblemă :

»Calic, cine nu abonează calicul.

Foaia aceasta era redactată de un avocat cu numele Ioan Popa, dar lumea îl cunoștea sub numele de »Calicul«.

La început această foaie se ocupa numai de preoțime. Popa Condac și Popa Pupăză erau aceia, cari scărmanau pe bieții preoți cum îi tăia capul mai nemerit, și făceau câte odată bune servicii preoțimei, că mulți preoți s'au îndreptat. Cei vinovați au apucat calea cea bună, iar cei nevinovați s'au desvinovățit cu condeile.

Redactorul Calicului cât timp s'a ocupat numai de preoțime ducea lume albă, nu era supărat de nime, dacă era indus în eroare și publica vre'un neadevăr, îl rectifică printr'o laudă la adresa preotului imprincipuit, vestejind în terminii cei mai asprii pe anonimul din tufă, care l'a indus în eroare, și lucrurile mergeau strună, abonamentele se plăteau regulat și foaia își avea pânea de toate zilele.

Dar acum se începe altă viață pentru »Calicul«, care a băgat de seamă, că nu numai preoții sunt espusi greșelilor, ci și cealaltă inteligență de peste Munți, așa că bietul Calic a fost nevoit a scărmana și pe alții.

Un avocat român făcându-se culpabil de unele fapte necorecte, »Calicul« l'a luat la ochi și l'a dat în târbacă. Acesta în loc de a se desvinovăți prin presă, aleargă la vătra, provocă pe redactorul Calicului la duel și încă îl avisează telegrafic despre sosirea lui la Sibiu.

Era tocmai ziua de 13 Septembrie 1884, zi fatală, când redactorul »Calicului« primise depeșă.

Cu depeșă în mână Calicul a eargă la restaurantul »Navara« astăzi Pankievicz, localul de întâlnire al Românilor din Sibiu și împrejurime, aci întâlneste pe locotenent român B. căruia îi espune cazul arătându-i în același timp și depeșă.

Acesta citind depeșă bufnește în ris și îi zice: »Frate Ioane« vino cu mine la Cafeneaua »Lazar« acolo sunt toți ai noștri și acel avocat și o să-i dăm o lecție de o să s'ature de duel pentru totdeauna. — Zis și făcut, se duc amândoi la cafeneaua Lazar unde întâlnind pe avocatul cu pricina, îl înfașcă fără multă vorbă de ceafă, îl lungesc pe cana ea și îl cinstesc cu un linal ca pe copiii de școală, apoi îl fac scăpat.

Acesta cum s'a văzut odată în libertate, nu s'a oprit până la gară și cu primul tren a șters'o acasă de unde venise. Acestuia ia perit poita de duel pentru tot'd'aua, dar această lecțiune a fost bine-venită și pentru alții și anume :

Pe acel timp era stabilit ca avocat

înălțându se ca niște urlași în vârfurile picioarelor. Se prăvăleau pe coasta dreaptă și roteau pușca din stânga și unde ajungeau sfărâmau.

»Așa talcă, așa l« strigă căpitanul. Iar locotenentul Avram umbra ca o fantasmă îndesându-se printre dorobanți. Era alb ca varul la obraz, cu buzele strânse, cu fălcile încheștate, cu ochii mari arzători. Își ridică din când în când revolverul și bufnea în pâlcurile păgâne, apoi umfla par-că de o căldură cumplită, ridica brațele, i se lărgeau ochii, căsca gura și iar se repezea. Sublocotenentii țipau ascuțit, inflăcărați, eșiți din minți, vânturându-și brațele ca niște moriști de vânt. Se avântau printre căciulari, la isbucirile groase ale căpitanului urlau și ei, negri de colb și de iarba de pușcă, cu ochii plini de lacrimi.

Și ca într'o furtună iute, căciularii bătură rândurile dese ale păgânilor și le svărliră îndărăt. Alții pătrundeau prin celălalt capăt, alții săreau în șanț prin faț și păgânii sdrobiți, călcați în picioare, fugeau îngroziiți de năvala cușmelor. Imdată după retragerea dușmanilor, începu din nou a curge din întăriturile celelalte ale lor, asupra noastră, râul de foc și de schijă cu o mânia, cu o desperare nelchipluită.

»Degeaba, degeaba l« gemu căpitanul Corban, »v'ăți dus dracului! nu ne luați voi înapoi, vizuina cât e cucul!« Și căciularii scoteau lopotile dela cingătoare și începeau a întoarce parapetul spre dușman. Tunurile noastre în ploaia de foc veniră duruind, se înălțară pe mevila de-alături, servanții prinseră a furnica cu grabă, ofi-

terii răceau vânturând săbiile, un trăsnet, două, mai multe, repezi, unul după altul.

»Ura l« țipa locotenentul Călinescu. Se răsuci și se sbātu peste Sava, îl cuprinsese de după cap și începu să-l sărute. »Uraaa! ai noștri, ai noștri, iubitule l« și-i curgeau lacrimile de bucurie. Dar o sburătură îl ajunse și-l muia din mijloc. El tot striga, cu lacrimile șiroid pe față, întinzându-se pe spete. Iar Sava uitase de filosofia franțuzească și se pleca asupra rântului, cu chipul pe ceafă, cu glasul răgușit :

»Nu-i nimica, dragă, o leacă de sânge... l« Își desfăcu iute tunica, trase din cămașă repede o fășie și descheie și pe căzut, ca să-i lege brațul.

Tunurile duruiau pe movilă, dorobanții lucrase în furtuna de gloanțe, la parapet. Iar căpitanul Corban își scoase bidonul și-l întinse lui Avram :

»Trage un gât măi băiete! După așa nuntă face, — să flu ai dracului dacă nu face... l«

Avram par-că era un cocoș cu cobe. Căsca pliscul și nu putea scoate nici un sunet. Sta galben cu ochii căscați, plini de un foc mare, de o bucurie sălbatică.

»Să trăiască căpităneasa l« strigă căpitanul, ducând bidonul la gură. Și tunurile noastre bubuiau cu mânia și dorobanții dădeau la o parte morții, se grămădeau găfâind și roșgoliau brazde mari la marginea șanțului spre dușman înainte.

Mihail Sadoveanu.

MULTE ȘI DE TOATE.

Rânduncea.

Pasărea călătoare, cea mai iubită dintre toate pasările, rânduncea, aduce multe foloase omului.

1) În China se mănâncă cuibul unui soi de rânduncea.

2) Rândunelele vestesc sosirea primăverii, iar când pleacă înapoi, în țările mai calde, ne vestesc că a sosit toamna și că trebuie să ne pregătim pentru iarna friguroasă.

3) Sborul lor ne vestește dacă trebuie să ne așteptăm la ploaie sau la vreme liniștită. Când e să fie vreme bună ele zboară pe sus, iar când zboară pe jos, pe lângă pământ, atunci e semn că în scurtă vreme trebuie să ploaie.

Dar cel mai mare serviciu pe care rânduncea îl aduce omului e distrugerea insectelor. În fie-care zi rânduncea e 15 ore neconțin în sbor. S'a făcut socoteală că cea-ce distruge o rânduncea când are pui sau când n'are și s'a aflat că 100 rânduncele distrug într'o vară (3—4 luni) aproximativ 25 milioane de insecte. Și mergând mai departe cu calculul s'ar putea vedea folosul real, pe care aceste paseri îl aduc agriculturii.

Bogățiile Danemarcei.

Într'un raport înaintat ministrului de agricultură al Franței, se face cunoscut, prin țifre, propășirea de necrezut a regatului Danemarcei.

Această țară mică, cu o suprafață cât a treia parte din țara românească, numără numai 2 milioane și jumătate de locuitori, aproape cât are numai orașul Paris. Dar comerțul său internațional atinge un miliard și jumătate și marina sa de comerț are 3.700 vase. În 1905 ea a exportat : 29.000 cai (atât cât a exportat și Franța); 122.000 capete de vite (de trei ori mai mult decât Franța); 100 de milioane Kilograme de carne pentru consumație și de porc sărată, (de 18 ori mai mult decât Franța); 80 milioane Kilograme de unt (de patru ori mai mult decât Franța) și un milion de ouă pe zi.

Acest rezultat uimitor, este datorit în mare parte, metodelor științifice întrebunțate în exploatarea pământului și în dezvoltarea societăților cooperative. Cea dintâi lăptărie cooperativă a fost înființată în anul 1882; astăzi sunt peste 1.000, care se ocupă a vinde laptele a peste 900.000 de vaci, adică 80% din producțiunea totală a țării.

Țiganul și maiul

S'apropiă Boboteaza cu gerul ei de foc!

Țiganul, de unde de unde nu, își făcuse, și el rost d'un cojoc bun ciobănesc; acu, l-o fi cumpărat, l-o fi furat, treaba lui, mie nu mi-a spus.

Da' era așa de ger, că cu tot cojocul, îi clănțneau dinții în gură de frig.

El da de vale p'o coastă. Pe la jumătatea coastei se întâlnește piept în piept c'un român, care urca găfâind la deal c'un maiu la spinare.

Coasta-coastă, maiul greu, se făcuse bietul om lac de nădușeală.

— Cum faci, românico de ție-cald? că văd că te-ai nădușit leoarcă.

— Hei, cum să fac? Maiu' ăsta săracul! el mă încălzește.

— Cum românico, maiul ține de-cald?

— Ține cum nu. B, te arde'n spate, nu alta.

— Dacă e hașa, hai să facem schimb: na-ți ție cojocul meu și dă-mie maiul tău Românul șiret, mai făcea nazuri :

— Fugi d'aci, măi țigane. Vrei să răzi de mine? Crezi c'ai găsit p'ala prostu? Ai vrea să-ți dau eu bunătatea de maiu pe poșchina ta de cojoc?

— Hai, zău, românico — mână-te-ași — să facem schimb că dau tot eu și hadălmășul, când ne-om mai întâlni. Te înbăt, de te fac leucă.

— Haida, mă țigane; mi-e miță de tine, că prea te văd dărdăind. Făcură schimb și plecară, care încotro avea de dus, românul cu cojocul și țiganul cu maiul.

Țiganul venea tot de vale. N'apucă să facă 50 de pași și îngheță scut.

Se uită după român; dar mai ia-l, dacă mai ai de unde.

Necăjit foc pe maiu, începu să bledocărească :

»Dedei cojocul pe mai!
»Haoleu, rău mă înșelai!
»Fire-ai pârdațnic de mai
»Nici pic de căldură n'ie!

Doftorul și femeie bolnavă.

Un doftor este chemat să cerceteze pe o femeie bolnavă. Când vine doftorul după vre-o două zile găsește pe femeie sănătoasă. Tocmai se suia în pod. El cum o vede strigă :

— Dă-te jos mai repede să văd ce boală ai, că uite am venit și mi-e de grabă?

— Bine, domnule doftor, dar eu te-am așteptat destul și dacă am văzut că nu vii, m'am apucat de alte treburi. Acum te rog așteaptă-mă și D-ta, fiind-că sunt ocupată.

Ceva despre femeile din Congo francez.

În Congo francez femeile, cărora le mor bărbații, atârnă un steag mare într'o prăjină înaltă și dacă steagul acesta făcut din cârpă își păstrează culoarea și nu se rupe până femeia nu se mărită, șade nemăritată până vede cel puțin o găurice prin cârpa steagului, iar de se găurește steagul repede, poate de vre-o vijelie, este semn ca femeia să se mărite. Dacă dă o vijelie mare imediat după ce a pus acel steag, și-l găurește, este semn că femeia nu mai trebuie nici să plângă pe bărbat, ci cum îl va îngropa să alerge ași căuta alt bărbat. Și așa și face.

Românul și boiangiul.

Un șugubeț de Român se duce la un boiangiu jidan și se învoiește cu el să-i facă un brâu de lână pentru încins.

— Cum să ție-l fac?, întrebă jidanul.

— Să mi-l faci nici roș, nici galben, nici albastru, nici verde, nici vișiniu, nici negru și nici cenușiu. Pe când îl gătești, să vin să-l scot?

— Să nu vii nici Luni, nici Marți, nici Miercuri, nici Joi, nici Vineri, nici Sâmbătă și nici Duminecă.

Se duce Românul. La săptămâna vine și cere brăul dela jidan.

— Da ce ai uitat că n'am avut în vorbă să ție-l dau Luni?

Mai vine Românul și Joi și Vineri, dar căpătă acelaș răspuns. Văzând că nu-si poate scoate brăul, îl dă pe jidan în judecată.

După ce judecătorul îi ascultă și pe unul și pe altul, neputând lua nici o hotărâre, îi logă butuc unul de altul și ducându-i pe o culme le dete drumul de-a roata devale.

Când era jidanul de-asupra întreba pe Român : »Cum să-ți fac brăul?«. Iar Românul năcăjit îi răspundea : »fă-l cum li-i face, numai fă-l și dă-mi-l!« Când ajungea Românul de-asupra, întreba el pe jidan : »Când să viu să scot brăul?« »Vino când îi veni, vino numai să ție-l dau că-i gata.

Și așa până în vale se împăcară. — »F. P. T.«

Proprietar : Dr. Aurel Mureșianu.

Redactor respons.: Victor Branicea.

Adevărată bucurie este a ceti miile de scrisori pline de mulțămiri ce încontinuu sosesc dela acei morboși și suferitori, cari cu ajutorul crucei duple magnetice au devenit pe deplin sănătoși. D-l Hengler Toma din Rudolfsgnad, comitatul Torontal, serie următoarele : »Prestimate d-le Müller! Budepesta V/28 Vadászutca 34. De oarece aparatul d-tale R. B. nr. 86967, adecă crucea dublă magnetică, a mântuit pe cumnatul meu de boalele și suferințele ce le-a avut, te rog trimiteti-mi pe adresa mea cu posta o cruce dublă magnetică. Domnul Krug Ioan din Apatin asemenea roagă pe d-l Müller a-i trimite o astfel de cruce magnetică pentru nevasta sa, de oarece s'a convins, că numai crucea magnetică o va putea scăpa de dureri, precum a scăpat de boale pe bunica lui. Un aparat costă 6 coroane.

Dr. STERIE N. CIURCU.

VIII Kochgasse Nr. 29 - Viena

Consultațiuni

cu celebritățile medicale, cu specialiștii de la facultatea de medicină din Viena.

Telefon nr. 17065.

Câte-va cuvinte asupra boalelor secrete.

E trist, — dar în realitate adevărată că în vremea de azi e bătătoare la ochi mulțimea acelor oameni, a căror sânge și sucni trupești sunt atrofiați și cari în urma ușurinței din tinerețe și prin deprinderi rele și-au sdruncinat sistemul nervos și puterea spirituală. E timpul suprem ca acestei stări îngrozitoare să se pună capăt. Trebuie să fie cine-va care să dea tinerimei deslușiri binevoitoare, sincere și amănunțite în tot ce privește viața sexuală, trebuie să fie cine-va căruia oamenii să-și încredințeze fără teamă, fără sfială și cu încredere neozăurile lor secrete. Dar nu e în deajuns însă a destăinui aceste necazuri ori și cui, ci trebuie să ne adresăm unui astfel de medic specialist, conștiințios, care știe să dea asupra vieții sfaturi bune sexuale și știe să ajute și morburilor ce deja eventual există, atunci apoi va înceta existența boalelor secrete.

De e chemare atât de măreață și pentru acest scop e institutul renumit în toată țara al D-rului PALOCZ, medic de spital, specialist, (Budapesta, VII., Rákóczi-ut 10), unde pe lângă discredita cea mai strictă, primește ori-cine (atât bărbații cât și femeile) deslușiri asupra vieții sexuale, unde sângele și sucni trupești ale bolnavului se curăță, nervii i-se întăresc, tot organismul i-se eliberează de materiile de bătă, chinurile sufletesti i-se liniștesc.

Fără conturbarea ocupațiilor dîlnice dr. PALOCZ vindecă deja de ani de zile repede și radical cu metoda sa proprie de vindecare, chiar și cazurile cele mai neglece, ranele sifilitice, boalele de țevă bășică, nervi și șira spinării, începutul și de confuzie a minții, urmările onaniei ale sifilisului, erecțiunile de spaimă, slăbirea puterii bărbătești (impotența), vătămurile, boalele de sânge, de piele și toate boalele o-ganelor sexuale femeiești. Pentru femei e sală de așteptare separată și eșire separată. In ceea-ce privește cura, depărtarea nu este pierdută, căci dacă cine-va, din ori-ce cauză, n'ar putea veni în persoană, atunci cu plăcere i-se va da răspuns amănunțit foarte discret prin scrisoare (în epistolă e de ajuns a se înălțura numai marca de răspuns). Limba română se vorbește perfect. După încheierea curei, epistolele se ard, ori la dorință se retrimite fie-cărui. Institutul se îngrijește și de medicamente speciale. Vizitele se primesc începând dela 10 ore a. m. până la 5 ore p. m., (Duminea până la 12 ore a. m.)

Adresa: Dr. PALOCZ, medic de spital specialist, Budapesta, VII., Rákóczi-ut 10.

Wallischhof,

sanatoriu aranjat — după sistemul Dr Lahmann — cu toate întocmirile modene ale terapiei fizicale și dietetice; 1/2 oră depărtare dela Viena în regiune romantică și sănătoasă. Posta și telegraf: Maria-Enzensdorf bei Wen.

Cu deslușiri și prospecte stă la dispoziție direcțiunea și medicul șef al stabilimentului:

Dr. Marius Sturza

Din partea vicecomitelui comit. Brassó.

Nr. 9559—1908.

Publicațiune.

Fiindcă lista viriliștilor comitatului pe anul 1908 trebuiește din nou compusă, atrag atențiunea celor interesați, că conspectele de dare compuse de oficiul de dare să pot vedea în cancelaria d-lui protonotar comitatens Dr. Aladár Semsey, dela publicarea acestei publicațiuni în foaia oficioasă comitatensă în timp de 8 zile în decursul oarelor oficioase.

Eventualele recursuri contra conspectelor deja amintite au să fie adresate subscrișului tot în timpul deja indicat.

Brassó, în 15 Septembrie 1908.

August Jekelius m. p.,

vice-comite.

Brassó, în 15 Septembrie 1908.

Cursul pieței Brașov

Din 17 Septembrie n. 1908.

Bancnote rom. Cump.	19.02	Vend.	18.96
Argint român	18.00		18.90
Lire turcesci	21.50		1.60
Scris. fonc. Albine 5%	100.—		101.—
Ruble Rusesci	250.—		2.53
Napoleondori.	19.02		19.12
Galbeni	11.20		11.40
Mărci germane	117.20		117.30

Faina lactata NESTLÉ

Este dovedită după o lungă experiență cafoarte bună pentru copii sănătoși și bolnavi cât și pentru bolnavii de stomac. Impedică și înlătură vărșăturile, diareea, catarul intestinelor — Broșura „Îngrijirea Copiilor” se poate avea gratuit de la NESTLÉ, Viena I. Biberstrasse 11.

Avis.

O familie română din Bacău (Moldova) caută un bărbat și o femeie. Bărbatul ca îngrijitor la curte, iar femeia ca bucătăreasă.

Preferiți sunt cei fără de copii. Informațiuni se pot lua dela Administrațiune. (3-3.)

Abonamente la

„Gazeta Transilvaniei” se pot face ori și când pe timp mai îndelungat sau lunare. 280,6—3.

Mare deposit de lemne de foc.

Am onoarea a atrage atențiunea On. public asupra depositului meu de lemne de fag, care le vând.

Stânjinu, 4 metri, cu 28 cor. 1/2 stânjin cu. . . 14 cor. dus acasă.

Comande se primesc la: Direcțiunea HOTEL CONTINENTAL, Telefon Nr. 132; S. Fülöp, cofetăria Strada Vămei Nr. 7; Magazinul Eug. Salamon, Strada Porți nr. 30.

Cu toată stima Petru Popovici.

NICOLAE RONCEA,

primul măestru român de apaducte, canalisări, instalații de gaz și telefoane,

BRAȘOV, Pe Tocile Nr. 16,

se recomandă On. public din Brașov pentru ori și ce lucrare de instalațiuni, canalisări și apaducte, closete, trenajații, pivnițe, cu deosebire pentru lucrări de canalizare, closete (îmblători), conform planului de canalizare și al statutului orașănesc.

În curs de 14 ani de când lucrez în Brașov ori și ce lucrare mi s'a încredințat am executat spre mulțumirea celor ce m'au onorat cu lucrări în branșa mea.

Avis!

Am onoarea a atrage atențiunea Domnilor Voluntari vi tori, că am aranjat din nou atelierul meu de croitorie cu

UN DEPOSIT DE STOFE

mult mai bogat ca până acuma. Ca toate că mărfurile sau scumpit. rămân tot prețurile de până acum.

I Manta, I Tunică, I Blusă, I Pantaloni, I Czakó, I Chibiru, I Curea de l. c., I pă- roche mănusi, I Cravată, toate aceste cu } fl. 95-50 } Cor. 185.—

Pentru stoffe fine și exactă eșecutare, conform dispozițiilor militare, g garantez

Cu toată stima D. PLATOȘ, Brașov, Str. Michail Weiss

La Tipografia și Librăria A. Mureșianu, Brașov.

Important pentru vîndătorii de cărți prin orașe și tîrguri este cartea de rugăciune

„Lauda lui Dumnezeu”

pentru credincioșii de religiunea ortodoxă română, cuprinzînd rugăciuni de dimineața și de seară, la sfînta Liturgie, la taina mărturisirei, precum și la alte multe rugăciuni folosite 56 la număr pe 255 pagini, format octav mic.

Acosta carte de rugăciuni artistic legată este prima la Români, cari până acuma se închinau din cărți subred legate și ordinare. Acuma nu trebuie să stăm în privința acesta mai prejos de cărțile de rugăciune ale celorlalte naționalități. Prin cartea de rugăciune „Lauda lui Dumnezeu” s'a făcut Românilor un însemnat serviciu, căci ea este o carte de rugăciune frumoasă și se pôte căpeta în diferite legături dela mai simple până la mai luxose și tôte în preț forte moderat.

Prețul lor este:

Cor. b.	Imit. de fildes cu catifea și în- chietóre	Cor. b.
Legătură trainică neagră și au- rită cu séu fără chip sfânt	2 65	
Imit. de fildes în alb séu negru	1.60	
” ” ” cu încheietóre	1.80	
” ” ” cu cadriu argintat și închiđtóre	2.10	

Tot asemenea atragem atențiunea publicului asupra „Cartei de rugăciune” întocmită de protopresbiterul Calistrat Coca cu aprobarea consistorului episcopesc ortodox-oriental din Cernăuți, care carte format mic octav, cuprinzînd asemenea tôte rugăciunile noastre folosite ar fi cea mai potrivită carte de rugăciune pentru tóți școlarii.

Prețul acestei cărți:

In pânză neagră	cor. 1.—
” ” ” ceva mai luxosă	cor. 1.20
” ” ” format ceva mai mare	cor. 1.40

Tôte acestea se pot procura prin Tipografia și Librăria A. Mureșianu, Brașov, unde au să se adreseze și vîndătorii.

Plecarea și sosirea trenurilor de stat reg. ung. în Brașov.

Valabil din 1 Maiu st. n. și până în 1 Oct. st. n. 1908.

Plecarea trenurilor din Brașov.	Sosirea trenurilor în Brașov:
Dela Brașov la Budapesta:	Dela Budapesta la Brașov:
I. Trenul mixt la ora 5-46 min. dim.	I. Tren acc. p. Arad la orele 4-52 m. dim.
II. Tr. accel. (peste Clușiu) la ó. 2-45 m. p. m.	II. Trenul de persóne la ora 7-12 dim.
III. Trenul de pers. la ora 7-30 min. séra.	III. Tr. accel. peste Clușiu la ó. 2-09 m. p. m.
IV. Tr. accel. p. Arad la orele 10-26 m. séra.	IV. Trenul mixt la ora 8-50 min. séra.
Dela Brașov la București:	Dela București la Brașov:
I. Trenul de persóne la ora 3-20 m. dim.	I. Tren. de pers. la ora 7-28 min. dim.
II. Trenul mixt la orele 12-00 m. p. m.	(numai dela Predeal).
III. Trenul accel. la ora 2-19 min. p. m. (ce vine pe la Clușiu).	II. Trenul accel. la ora 2.18 min. p. m. (Are legătură cu Sibiu și Cluj).
IV. Tren mixt la orele 7-47 séra.*	III. Trenul pers., la ora 4-55 m. p. m.
* (care circula numai la Predeal).	IV. Trenul mixt, la ora 9-18 min. séra.
Dela Brașov la Kezdi-Oșorheiu Bereczk și Ciuc-Ghimes:	Dela Bereczk-Kezdi-Oșorheiu și Ciuc-Ghimes la Brașov:
I. Trenul de pers. la ora 5-15 min. dim.*	I. Trenul de persóne la ora 8-16 m. dim.*
II. Trenul mixt la ora 8-41 min. a. m.*	(are legătură cu Ciuc-Sereda).
III. Trenul de per. la ora 3-05 m. p. m. (are legătură cu Ciuc-Szereda).	II. Trenul de pers. la ora 1-59 m. p. m.*
IV. Tren de pers. la orele 7-00 m. séra.*	III. Trenul mixt, la ora 6-33 m. séra.*
* (au legătură numai la Szepszi-Szt.-György).	IV. Tren mixt, la orele 10-08 m. séra. (* au legătură cu Ciuc-Ghimes).
Dela Brașov la Zărnesci (gara Bartolomeiu)	Dela Zărnesci la Brașov (gar. Bartolomeiu.)
I. Trenul mixt la ora 8-40 min a. m.	I. Trenul mixt la ora 7-12 min. dim.
II. Trenul mixt la ora 4-16 min. p. m.	II. Trenul mixt la ora 1-39 min. p. m.
III. Tren mixt la ora 9-46 séra.	III. Tren mixt la ora 7-07 séra.

Notă. Începînd cu 1 Iunie intră în circulațiune trenul direct Arad-Budapesta și trenul accelerat de dimineața Brașov-Budapesta.

Institut indigen. Banca de asigurare
„TRANSILVANIA“
 din Sibiu

intemeiată la anul 1868
 in Sibiu, strada Cisnădiei nr. 5 (edificiile proprii),
 asigurază in cele mai avantajoase condiții:
 contra pericolului de incendiu și esplosiune,
 edificii de ori-ce fel, mobile, mărfuri, vite, nutrețuri și alte produse economice etc.
 asupra vieții omului

Asigurări populare fără cercetare medicală.
 Asigurări pe spese de înmormântare cu solvirea imediată a capitalului.
 Valori asigurate contra incendiului: **95,816.412 cor.** Capital asigurat asupra vieții: **9,882.454 coroane.**
 Dela întemeiere institutul a solvit:
 pentru despăg. de incendii **4.484.278'83 c.**, pt. capitale asig. pe viață **4,028.113'12 c.**

Oferte și informațiuni se pot primi dela: Direcțiunea in Sibiu, strada Cisnădiei nr. 5 etagiul I, curtea I, și prin agenturile principale din Arad, Brașov, Bistrița, Cluj, și Oradea-mare, precum și dela subagenții din toate comușele mai mari.

Cruce seu stea duplă electro-magnetică

Patent Nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta.
 Vindecă și inviorează

Nu e mijloc secret.
 pe lângă garanție.

Deosebită atențiune e a acest aparat vindecă bo-

se da împrejurării, că le vechi de 20 ani.

Aparatul acesta vindecă și folosește contra: durerilor de cap și dinți, migrene, neuralgie, împedecarea circulațiunei sângelui, anemie, amețeli, tînturi de ureche, bătăie de inimă, sgârșiri de inimă, asmă, aușul greu, sgârșiri de stomac, lipsa poftei de mîncare, receață la mîni și la picioare, reumă, podagră, ischias, udul in pat, influența, insomnie, epilepsia, circulația neregulată a sîngelui și multor altor bôle, cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — *In cancelaria mea se află atestate încurse din toate părțile lumii, cari prefusec cu mulțămire invențiunea mea și ori-cine pöte examina aceste atestate Acel pacient. care in decurs de 45 zile nu se va vindeca, i-se retrimite banii. Unde ori-ce încercare s'a constatat zădarnică, rog a proba aparatul meu.*

Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că aparatul meu nu e permis să se co poardă cu aparatul „Volta“, de ore-c. „Ciasul-Volta“ atît in Germania cât și in Austro-Ungaria a fost oficial oprit, fiind nefolositor, pe când aparatul meu e in genere cunoscut apreciat și cerostat. Deja iestinatatea crucii mele electro-magnetice o recomandă îndecsebi

Prețul aparatului mare e **8 cor.** Pretul aparatului mic e **6 cor.**
 folosibil la morburii, cari nu sunt mai vechi de 15 ani. folosibil la copiii și femei de constituție foarte slabă.

Expediție din teatru și locul de vîndare pentru țers și streinătate etc.
MÜLLER ALBERT, Budapesta, V. 28, Strada VADÁSZ 34, colțul strada Kálmán.

Primul atelier român de curelărie.

Primul atelier de curelar român
VASILIE MUSCALU
 BRAȘOV, Strada nouă, Nr. 7.

Am onoare a recomanda On. Public din Brașov și jur
Atelierul meu de curelărie

provăzută cu tot felul de hamuri de lăca și pentru
 lucru din piele de bianco, precum și tot felul de
 curele de încins, d. e. șerpăre de piele de tot
 felul: negre, galbine, de covor cu ținte, care
 este sub conducerea mea proprie.

Se primesc și reparaturi de tot felul, d. e.
 cufere, geante de călătorie și pungi.

Totodată mai fac cunoscut, că in depozitul meu
 să află gata: plosei de lemn in orice mărime, îmbrăcate
 in curele fine.

Cu stimă **Vasilie Muscalu.**

Cele mai bune hamuri. Comande se fac și prin poștă.

PREȚURI MODERATE.

APĂ MINERALĂ PHONIX
DIN BUZIAS

Succes extraordinar la suferințe de rinichi și beșică.
 Apă minerală plăcută fără fer.
 Cu deosebire apă de masă răcoritoare.
 Vindecă, răcorește. Recomandată de medic.

Are efect escelent ca apă de cură la suferințe de rinichi, beșică,
 catar cronice de rinichi, formațiuni de piatră și boale catarale de
 secrețiune. — La cerere trimite prospecte Administrația izvoarelor:
Direcția băilor MUSCHONG în Buziaș.

Antreprize de pompe funebre
E. Tutsek.
 Brașov, Strada Porții Nr. 3.
 vis-à-vis de Băcănia Steua Roșie.

Recomandă Onor. public la casuri de mörte, aședământul
 seu de înmormântare bogat asortat in cari toate obiectele,
 atît sortele mai de rënd, cât și cele mai fine, se pot că-
 păta cu prețuri ieftine.

Comisiune și depou de sieriuri de metal ce se pot
 închide hermetice, din prima fabrică din Viena.

Fabricarea proprieă a tuturor sieriurilor de lemn, de
 metal și imitațiuni de metal și de lemn de stejaru.

Depou de cununi pentru monumente și plantici cu prețurile
 cele mai moderate.

Representanță de monumente de marmură, care funebre
 proprii cu 2 și cu 4 cai, precum și un car funebru vëndet,
 pentru copii, precum și cioclii.

Comande întregi se esecută prompt și ieftin, i au
 asupra-mi și transporturi de morți in străinătate.

La casuri de mörte a se adresa la
E. Tutsek.

TIPOGRAFIA
A. Mureșianu
 Brașov, Têrgul Inului Nr. 30.

Acest stabiliment este provădut cu cele mai
 bune mijloce tehnice și fiind bine asortat cu tot
 felul de caractere de litere din cele mai moderne
 este pus in pozițiune de a puté esecuta ori-ce
 comande cu promptitudine și acurateță, precum:

IMPRIMATE ARTISTICE
 IN AUR, ARGINT ȘI COLORI.

CĂRȚI DE ȘCIINȚĂ,
 LITERATURĂ ȘI DIDACTICE

STATUTE.

FOI PERIODICE.

BILETE DE VISITĂ
 DIFERITE FORMATE.

PROGRAME ELEGANTE.

BILETE DE LOGODNĂ ȘI DE NUNȚĂ
 DUPĂ DORINȚĂ ȘI IN COLORI.

ANUNȚURİ.

REGISTRE și IMPRIMATE
 pentru toate speciile de serviciuri.

BILANȚURİ.

Compturi, Adrese,
 Circulare, Scrisori.
 Couverts, in tolä mărima.

TARIFE COMERCIALE,
 INDUSTRIALE, de HOTELURI
 și RESTAURANTE.

PREȚURI-CURENTE ȘI DIVERSE
 BILETE DE INMORMENTARI.

Comandele eventuale se primesc in biuroul
 tipografiei, Brașov Têrgul Inului Nr. 30, in eta-
 giul, înderept in curte. — Prețurile moderate. —
 Comandele din afară rugăm a le adresa la
Tipografia A. MUREȘIANU, Brașov.

„Gazeta Transilvaniei“ cu numărul à 10 fileri se
 vinde la zaraful Dumitru Pop, la tutungeria de pe parcul
 Rudolf și la Eremias Nepoții.